

פרוטוקול מס' 2
מישיבת הוועדה המשותפת לוועדת החוץ והביטחון
ולוועדת החוקה, חוק ומשפט לחוק השב"כ
יום ראשון, ט"ו בטבת התשס"ב (30 בדצמבר 2001), שעה 11:00

סדר היום:

חוק שירות הבטחון הכללי, התשנ"ח-1998.

נכחו:

חברי הוועדה:

היו"ר דוד מגן
אורי אריאל
דוד טל
שאול יהלום
רן כהן
יוסף לפיד
אופיר פינס-פז

מוזמנים:

- המשנה ליועץ המשפטי לממשלה	מני מזוז, עו"ד
- משרד המשפטים	אביטל שטרנברג, עו"ד
- יועץ משפטי, שב"כ	אריה רוטר, עו"ד
- ראש אג"ם, שב"כ	[REDACTED]
- עוזר ראש השב"כ	[REDACTED]
- יועץ משפטי, שב"כ	[REDACTED] עו"ד

יועצת משפטית: עו"ד מירי פרנקל-שור

מנהל הוועדה: ברוך פרידנר

קצרנית: שלומית כהן

חוק שירות הביטחון הכללי, התשנ"ח-1998היו"ר דוד מגן:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה. לא הזדרזתי לענות לשאלות שנשאלתי בעניינים טכניים לפני הישיבה, גם ע"י טומי לפיד וגם ע"י רן כהן, משום שנעלבתי אתמול, במוצאי-שבת. התקשר אלי עיתונאי שסיפר לי שאחד מחברי הוועדה המשותפת מאשים אותי שאני עושה מחטף בחוק השב"כ. אני רוצה להזכיר, שקבענו בהתראה מוקדמת את היום הזה ואת יום חמישי כימים מרוכזים כדי להעמיק בעניין ולהשלים את הישיבה השביעית והשמינית, שבהן הוועדה המשותפת דנה בחוק. ראשיתו של החוק במחשבות וביוזמות שהיו בשב"כ כבר ב-1988, לפני 13 שנה. במשרד המשפטים החלו בתהליכי החקיקה ב-1993. אני לא מתכוון להתחיל את כל הדיונים מהתחלה. תוכן הישיבות, השאלות, ההערות, ההסתיוגויות, כל מה שהיה בעניין הזה מונח לעיון חברי הוועדה. הסטנוגרמות מפורטות, השתדלתי לעבור בצורה מדוקדקת על הדברים ומה שנדרש מאתנו זה להשלים את המלאכה. אין כוונה לפתוח את העניין מחדש או להתחיל את המחשבות. הכנסת קבעה בחוק הרציפות, שהכנסת הזאת תמשיך בדיונים. בפברואר 1998 היתה הצבעה על הקריאה הראשונה, אני לא זוכר תקדימים כאלה ואני חושב שאנחנו צריכים לעשות מאמץ להשלים את החקיקה לפני שימלאו ארבע שנים למועד הזה.

שאל יהלום:

מי האשים במחטף?

אופיר פינס-פו:

אני אמרתי את הדברים לעיתונאי. אני חושב שבעניין הזה אתה נוהג לא נכון.

היו"ר דוד מגן:

אפשר לומר את הדברים בישיבה. אבל דרך הפנייה העיתונאית הזאת יצא המרצע מהשק. התחשבנו במיוחד בפנייתו של מר אופיר פינס ואת המועדים האלה קבענו לאחר שהוא פסל הרבה מועדים אחרים. מזה הבנתי שיש מגמה לעכב את החגיגה. אני על כל פנים לא מתכוון לעכב את החקיקה. אני מקווה שהדיונים יהיו פוריים כך שאנחנו נשלים אותם בתום שני הימים המרתוניים.

אני רוצה להזכיר את דבריו של עמי איילון, ראש השב"כ לשעבר, בדיון הראשון שהיה לאחר הקריאה הראשונה בכנסת. אני מצטט: "נושא ההיתרים בחקירות היה בתחילה חלק מתוק שב"כ, בגלל סיבות כאלה ואחרות שבשלב מסוים השירות התנגד להן, בשלב מסוים הסכים להן, הוחלט להגיש את החוק ללא הסעיף של ההיתרים בחקירות והעניין הזה עוד פתוח". כל זמן שעניין ההיתרים לחקירות לא מונח על השולחן, אני חושב שחלק גדול מהוויכוחים שנשמעים סביב הכינוסים של הישיבה הם מיותרים.

שאל יהלום:

מתי נעסוק בעניין של החקירות?

היו"ר דוד מגן:

נתייחס לזה ברגע שנשלים את מה שיש לנו, ואז תוצגנה השאלות בפני הוועדה האם לעודד את הממשלה לתקן את הפקודה למניעת טרור או בכל זאת להתעכב, בהתייעצות עם שר המשפטים ועם היועץ המשפטי לממשלה, ולנסות לכלול את זה.

רן כהן:

בישיבה הקודמת סיכמנו, שאתה תיתן הזדמנות לגופים שעדיין לא הופיעו בוועדה ורצו לומר את דעתם על הנוסח הזה.

יוסף לפיד:

אני לא נגד העיקרון, אבל כל שני אנשים שמכריזים על עצמם כתנועה, זאת לא סיבה לאפשר להם להופיע בפני הוועדה הזאת. יש תנועות רציניות, כמו התנועה לזכויות האזרח, אבל יש כל מיני תאגידים שהם לא רציניים.

היו"ר דוד מגן:

"בצלם" היו בפני הוועדה; נציג לשכת עורכי הדין הופיע בישיבה ב-25 ביוני 1998 ודבריו מאלפים; יקר, יו"ר האגודה לזכויות האזרח, יחד עם מרגלית, הופיעו ב-25 ביוני 1998.

רן כהן:

אני חושב שצריך לכתוב מכתב לגופים האלה שהופיעו בעבר בוועדה, ולומר להם שהעדויות שלהם נמצאות בפנינו, ואם יש להם מה להוסיף שיפנו אלינו.

אופיר פינס-פז:

ביום רביעי, כשראיתי את סדר היום המתוכנן, חיפשתי אותך פעם ופעמיים ושלוש. לא הואלת לחזור אלי, ולמרות זאת לא נעלבתי.

היו"ר דוד מגן:

אלי לא הגיעה כל פנייה.

אופיר פינס-פז:

אני לא נעלב, אבל אני גם לא משנה את דעתי. אני חושב שבחוק מהסוג הזה, שאגב אני אומר כבר שאני בעד החוק, ואמרת את זה גם בכנסת הקודמת, צריך לדון ביישוב הדעת ובצורה מסודרת ולא לרוץ מהר קדימה ולנהל שתי ישיבות בשבוע, בימים ראשון וחמישי.

כשמחוקקים חוק מהסוג הזה לא עושים את זה בשוליים של השבוע. כשאני עושה ישיבות של ועדת החוקה בימי חמישי או ראשון, זה תמיד בנושאים אזוטריים, לא במחלוקת, כדי לא לחייב את חברי הכנסת שלא רוצים לבזבז את זמנם. אתה לוקח נושא מהותי, הכי מהותי שנמצא בסדר היום שלך, ואתה דן בו בראשון ובחמישי, פעמיים בשבוע?

היו"ר דוד מגן:

הודעתי על התאריכים חודש מראש.

אופיר פינס-פז:

זאת ועדה משותפת של ועדת החוץ והביטחון וועדת החוקה. אתה יו"ר הוועדה, כל הכבוד, אבל יש לנו מה לומר בעניין הזה. לא במקרה הקימו ועדה משותפת. אני אישית חושב שלא צריך לעבוד בשיטה הזאת, שום דבר לא בוער. קבעת יעד לסיים את החקיקה עד צאת הכנסת לפגרה, זה יעד לגיטימי ולדעתי אפשר להספיק אותו. אבל תן לחברי הכנסת להיות שותפים במהלך החקיקה הזאת. מדובר בחקיקה מורכבת. לא ייתכן לומר שנשב בימים ראשון וחמישי מהבוקר עד הלילה. קח את ימים שני, שלישי או רביעי, כשכל חברי הכנסת נמצאים בבניין.

היו"ר דוד מגן:

אני לא יכול להתנגש עם הפעילות של ועדת החוקה, חוק ומשפט.

אופיר פינס-פז:

אתה יכול, אין לי בעיה עם זה.

היו"ר דוד מגן:

זה חידוש.

אופיר פינס-פז:

אז תעשה ישיבה פעם בשבוע, ולא גם ביום ראשון וגם ביום חמישי. יש פה חברי-כנסת שעושים עוד כמה דברים מלבד זה וכן רוצים להיות שותפים בתהליך הזה.

מי שעורר את הוויכוח זה אתה ולא אני. אתה אמרת שהצעת החוק הממשלתית, שלא כוללת את עניין החקירות, לא מקובלת עליך. אני גם רוצה להזכיר לך ששנינו עובדים מטעם הקואליציה. ברגע שאתה רוצה לשנות זאת זכותך, אז אתה פותח את כל העניין עוד יותר לוויכוח בתוך הוועדה. על אחת כמה וכמה לקיים דיונים מסודרים בימי כנסת, בתיאום מוקדם עם כל החברים כדי שכולם יהיו שותפים למעשה החקיקה. אני חושב שאין פה מקום להיעלב, יש פה מקום לעבוד בשיתוף פעולה. אני מציע לך לוח זמנים פרוס על מספר חודשים גדול יותר, אתה חושב שצריך לעשות הכל מהר. יש לנו מחלוקת, אבל אין כל סיבה להיעלב. אני מציע שתשתף את כולנו במלאכה הזאת, כי כולנו רוצים את אותו הדבר, כולנו רוצים שיהיה חוק השב"כ.

היו"ר דוד מגן:

אני לא רוצה לגזול את זמנה של הוועדה ולהתייחס לדברים לא מדויקים שנאמרו כאן. אני חושב שצריך להיכנס לעניין. אני לא מתכוון לעשות שום דבר על דעת עצמי, אני מבטיח לכם שמה שיעלה למליאה זה רק דברים שיתקבלו על-ידי רוב חברי הוועדה הזאת. אני מקווה שאין ויכוח לגבי לוח הזמנים, שאנחנו נתאמץ להעלות את החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית בטרם ימלאו ארבע שנים להנחתו. מדובר על ה-27 בפברואר, ואני מקווה שלעניין הזה לא תהיה התנגדות. תהיה התחשבות בדברים שנאמרו לפני הישיבה ובמהלך הישיבה.

בישיבה הקודמת סיכמנו את סעיפים 1-3. ניסיתי לשכנע את החברים לעבור מיד לסעיף 7, אבל מני מזוז אמר שהוא רוצה להתעכב על סעיף 5, כי בסעיפים 4 ו-6 הוא לא רואה בעיות. אבל כל מי שיהיה לו רעיון חדש על סעיף שלכאורה סוכם ורוצה לפתוח אותו מחדש, מוזמן לעשות זאת.

מירי פרנקל-שור:

בנוסף שחולק לוועדה מטעם משרד המשפטים יש תוספות עד סעיף 5 ועד סעיף 7.

שאל יהלום:

כמקובל בכל ועדה, אני חושב שמי שצריך להוביל את העניין של הניסוחים זה היועץ המשפטי לכנסת. מירי, אני חושב שלקראת כל ועדה את צריכה לתת לנו את הנוסח המעודכן. אנחנו צריכים לסמוך עליך, אסור לנו לסמוך על טיוטות אחרות.

מירי פרנקל-שור:

חבר הכנסת יהלום, אני בהחלט חושבת שאתה צודק. הנוסח הוא לא נוסח מעודכן, אלא הוא נוסח שכולל שינויים שהממשלה והשב"כ רוצים להציג בפני הוועדה. כמו שאתה מכיר אותי,

מעתה ואילך כל החלטות שיתקבלו בוועדה וכל העדכונים יעברו דרך הלשכה המשפטית של הכנסת ואנחנו נהיה אחראים, אבל לא שינויים שרוצה להציג השבי"כ או משרד המשפטים.

רן כהן:

אני מצטרף לדברים של שאול. בלעדייך אנחנו לא בתוך הרצף של הדברים. את צריכה להוביל אותנו בדברים האלה.

היו"ר דוד מגן:

אני מבקש מהמשנה ליועץ המשפטי לממשלה להשיב על השאלות.

מני מזוז:

אני מבקש להעיר הערת הקדמה בהמשך לישיבה הקודמת. כיוון שהחוק הזה בעצם נוסח בשנים 1994-1995, ומאז הוא מתרוצץ במסדרונות החקיקה לסוגיהם, את התזכיר הראשון פרסמנו בדצמבר 1995. זה נתקע בגלל סיפור של חקירות. במהלך התקופה מאז שזה הונח על שולחן הכנסת, לפני קרוב לארבע שנים, קרו מספר דברים שהצריכו לעשות כמה תיקונים. גם בעקבות הערות שקיבלנו מגופים שונים, כולל גופי זכויות האדם וכיוצא בזה, עוד בממשלה הקודמת היו דיונים מחדש על החוק ובהם גובשו כמה תיקונים שהממשלה מבקשת להכניס לנוסח בכתול שהונח בכנסת לפני ארבע שנים, ומוזה נבעו כמה תיקונים שחלקם טכניים וחלקם קצת יותר מהותיים.

בנוסח שהעברנו לכם השינויים-התיקונים הם באותיות מודגשות. בסעיף 1 יש שינוי טכני, הוספנו הגדרה של "נהלי השירות", כדי להסיר ספק. בכל מערכת יש נהלים פנימיים.

אופיר פינס-פז:

מה ההבדל בין נהלים להוראות שירות?

מני מזוז:

ההבדל הוא שהוראות שירות טעונות אישור ראש הממשלה ונהלים זאת דרגה יותר נמוכה. בסעיף 1 הוספנו "נהלי השירות", שהם נהלים פנימיים לגמרי שקיימים היום בשירות, הם ימשיכו להיות. רצינו להבהיר בזה שזה לא מוציא מן העולם את הנהלים הקיימים או את הכלי הזה שנקרא נהלים פנימיים.

שאול יהלום:

אתה מגיש נוסח ואנחנו קצת נבוכים, כי אנחנו לא יודעים מהם השינויים.

מני מזוז:

לא הגשתי את הנוסח הבוקר, שלחתי אותו בשבוע שעבר ליועצת המשפטית של הוועדה, אחרי שיחה והבהרה במה מדובר. אני לא מכיר שיטה אחרת.

מירי פרנקל-שור:

יש הצעת חוק כחולה שהתפרסמה בכחול, שזאת הצעה שעד היום דנו בה. ביום חמישי בצוהריים קיבלתי נוסח מודפס, שהוא כמו הצעת החוק הכחולה שהתפרסמה בכחול. הפנה את תשומת לבי עורך הדין מזוז ואמר, שהצעת החוק דומה וזהה להצעת החוק הכחולה, מלבד השינויים שמצויינים בהדגשה בהצעת החוק המודפסת, שאלה שינויים שהם מבקשים להציע פעם ראשונה לוועדה. מבחינת הלשכה המשפטית של הכנסת, מעבר להתייחסות הראשונה שיכולה להיות לי כאן בדיון עכשיו לא היה מה לעשות. אני מציעה שעורך הדין מזוז יציג את השינוי שהיה על הנוסח הכחול, שדנו בו בוועדה ב-1998, ואני אעיר את ההערות שלי.

אריה רוטר:

בין הנוסח הכחול לנוסח הזה היתה גם החלטה של ועדת שרים של הממשלה הקודמת, וחלק מהתיקונים כאן הם בעצם החלטות ממשלה קודמת.

רו כהן:

מדוע בנהלי שירות צריך לאפשר לא רק נהלים פנימיים שקבע ראש השירות, אלא גם מי שהוא הסמיך?

ראש השירות לא יושב וכותב את הנהלים, אלא יש לו יחידה שזה התפקיד שלה. הוא מאציל מסמכותו ליחידה.

מני מזוז:

גם במשטרה יש רמות שונות של נהלים.

שאלו יהלום:

במשרד ממשלתי יש חוזר מנכ"ל, ברור שלא המנכ"ל כותב כל מה שכתוב בו, אבל הוא קורא אותו ואחראי לכך. אתה רוצה שבדברים הכי רגישים תהיה הסמכות הגבוהה ביותר. מצדי שיחזיק שמונה כותבים, אבל בסוף הוא האחראי. במיוחד כשמדובר בארגון חשאי, כך שהציבור לא יידע.

יש דרגות שונות של נהלים. יש נהלים שראש השירות מאשר, יש נהלים שראש האגף המקצועי מאשר ויש נהלים שראש מחלקה מאשר. אם זה נוהל קשר לחנייה בחצר השירות, ראש השירות לא יוזמן לאשר את הנוהל.

רו כהן:

במקום שבו ראש השירות מוציא הנחיות ונהלים, אנחנו כוועדה מפקחת יכולים לקבל את זה, רואים את זה ויודעים מה יצא ומה לא יצא. אותי לא מעניינים הנהלים של סדרי התחבורה בתוך מפקדת השירות, אני לא רוצה להתעסק עם זה. אותי מעניינים נהלים שמוציא ראש השירות, כי להם יש השלכה על מה שאנחנו בתור ועדה אחראים כלפי הציבור.

מירי פרנקל-שור:

יש כרגע ארבע רמות של תקנות ונהלים. הרמה הראשונה היא תקנות שהותקנו על-ידי ראש הממשלה באישור ועדת השרים וועדת הכנסת לענייני השירות. תקנות אלה אמורות להתפרסם ברשומות כמו כל תקנות. הכללים הם הוראות בכתב שקבע ראש הממשלה באישור ועדת השרים וועדת הכנסת לעניין השירות. זאת אומרת שיש גם פיקוח של הממשלה וגם פיקוח של הכנסת. קטגוריה נוספת מתחלקת לשתיים: הוראות השירות, שזה הנחיות, פקודות פנימיות בכתב שקבע ראש השירות הכללי באישור ראש הממשלה, ונהלי השירות הם נהלים פנימיים בכתב שנקבעו על-ידי ראש השירות או על-ידי מי שהוא הסמיך לכך. זאת אומרת שיש כאן שתי פאזות של נהלים, הוראות השירות ונהלי השירות, שבעצם לאף אחד אין פיקוח מעבר לנהלי השירות שעליהם יש פיקוח של ראש הממשלה.

אני מפנה את חברי הכנסת לסעיפים 20, 21 ו-22 בהצעת החוק. סעיף 20 מדבר על התקנות, מה נכון להיות כתוב בתקנות. סעיף 21 מדבר על כללים, שזה הפיקוח שיש לממשלה ולכנסת.

סעיף 22 מדבר על הוראות השירות, שזה האישור של ראש הממשלה, והשאלה שלי היא איפה נהלי השירות.

אריה רוטר:

כיוון שהכנסנו הגדרה חדשה של "נהלי השירות" צריך לעשות התאמות מסוימות. ההצעה שלנו היא שבסעיף 3(ד) יהיה כתוב: "ראש השירות מופקד על ניהול השירות, על הפעלתו ועל פיתוח יכולתו, ויקבע לעניין זה את נהלי השירות, ובאישור ראש הממשלה את הוראות השירות".

שאלו יהלום:

אם כך לא הוא יקבע.

מירי פרנקל-שור:

אנחנו לא יודעים מה כתוב בנהלי השירות.

מני מזוז:

אמרת בצדק שיש היררכיה. ההיררכיה, אגב, מתחילה בחוק עצמו כמובן. ההוראות העיקריות נמצאות בחוק עצמו. ההבדל היחיד בין תקנות לכללים הוא שכללים עוסקים בנושאים רגישים, ולכן הם לא מתפרסמים, אבל מבחינת התהליך זה אותו תהליך, זה עובר אישור כנסת, אישור ועדת שרים וזאת נורמה תחיקתית. החוק מפרט אילו נושאים. למשל, בנהלים אי-אפשר למצוא את חקירות השב"כ, כי יש הוראות בחוק על חקירות, והחוק גם אומר שנושא החקירות מוסדר בכללים שעוברים אישור של הכנסת. כל דרגה שיורדים היא כפופה לדרגה שמעליה, זה המדרג הבסיסי. לכן מה שאפשר לקבוע בהוראות השירות ונהלי השירות הם דברים שלא מוסדרים לא בחוק, לא בתקנות ולא בכללים, ומטבע הדברים אלה דברים בעיקרם מנהליים, טכניים, פנימיים, דברים שקיימים בכל מערכת מנהלית, בין היררכית מהסוג של הצבא שיש פקודות הפיקוד העליון ופקודות מטכ"ל, או במשטרה שיש גם הנחיות שהן פקודות קבע פנימיות או בכל משרדי ממשלה שיש נהלים פנימיים. מטבע הדברים אלה דברים שלא יכולים לקבוע נורמות, הם בוודאי לא יכולים לעמוד בסתירה לא רק לחוק השב"כ עצמו אלא לשום חוק, לשום תקנה. אין אפשרות דרך הנהלים, אנחנו הכנסנו את זה כי מדובר פה בחוק שמתכוון לתת תמונה כללית ומסודרת של השירות על כל מרכיביו. לכן אמרנו שאם בשירות יש כללים ונהלים, אז שיקבלו ביטוי בחוק. מבחינה משפטית זה יכול היה לא להיות כתוב פה וזה לא היה משנה כלום. בשום מקום לא מוסדרים הנהלים הפנימיים של משרד המשפטים או של משרד החוץ.

ברוך פרידנר:

למה פה כן?

מני מזוז:

כי במערכת רגישה מהסוג הזה, כמו בצבא וכמו במשטרה, חשנו שראוי. בין היתר זה חשוב, כי זה אומר שדברים שנכנסים בהוראות השירות מחייבים אישור של ראש-ממשלה. זה חלק ממנגנוני הפיקוח של הדרג המדיני על גוף כזה כמו השב"כ. רצינו שתהיה תמונה ברורה ומסודרת.

רן כהן:

או שהנהלים האלה הם בעלי משמעות לחוק, ואז צריך שתהיה הגדרה שמי שאחראי עליהם זה ראש השירות עצמו, וגם צריך להיות ברור מה הם. אם מדובר על איך מטפלים בבתי השימוש ובשטיחים על הרצפה, זה לא דבר שצריך להיות בחוק, זה דבר שמתקיים בכל גוף, ולכן תוציאו את זה מכאן. אפשרות אחרת היא להפריד בין נהלים שמוציא ראש השירות, משום שיש להם משמעות, למשל באיזה אופן מקבלים חוקרים חדשים לשירות ומהם הנהלים לגבי קבלת חוקרים. זה יכול להיות מאוד חשוב לוועדה. עשינו את זה גם לגבי המוסד, כך שאנחנו נפקח

באיזה אופן המוסד מקבל ומכשיר את העובדים שלו. הדבר הזה חייב להיות או מאוד מהותי, והוא צריך להיות בחוק ובפיקוח של הוועדה, או שהוא טכני גרידא ואז הוא לא צריך להיות בחוק.

שאל יהלום:

אני מציע שלא נקדים את העגלה לפני הסוסים. אני מציע כרגע למחוק את ההגדרה, וזה השינוי כאן שאתם נותנים באופן חלקי. כאשר תגישו לנו משהו שכן צריך להיות, נוסיף את ההגדרה. אבל כל עוד שאתם לא יכולים להתייחס להגדרה, כי היא לא מופיעה עדיין בחוק, ואריה מציע שאולי נוסיף בהמשך בסעיף 3(ד), אני מציע כרגע למחוק את ההגדרה.

באופן עקרוני אני מזדהה עם מה שאמר חבר הכנסת כהן, צריך להחליט כאן על שני דברים. ניקח לדוגמה את הצבא, אם יש פקודות מטכ"ל ויש הוראות פיקוד עליון, אז כל אדם יכול להיכנס ולקרוא אותן ולדעת מה קורה. אני מניח שמפקד מחנה מוציא הוראות, אבל זה לא מופיע בחוק שמפקד מחנה יכול להוציא הוראות, ואז זה גם לא עוקף שום סעיף בחוק. הוא מבין שאם הוא עשה משהו נגד החוק, אז הוא עשה משהו לא חוקי. ברגע שפה זה כתוב זה נותן במידה מסוימת למי שהוא בעל סמכות שאינו ראש השירות ואינו באישור ראש הממשלה להוציא משהו שהחוק הסמיך אותו לכך, וזה חמור כי זה יכול להיות מקביל לחוק.

דוד טל:

אבל זה באישור ראש השב"כ, ראש השב"כ האציל מסמכותו.

שאל יהלום:

הוא האציל מסמכותו, אבל הוא לא אישר.

דוד טל:

יש סעיפים בחוקים שאפשר להסמיך מנכ"ל כזה או מנכ"ל אחר.

שאל יהלום:

תלוי מי. כאן למעשה הוא יכול להסמיך סוכן להוציא נהלים. הוא לא מתאר כאן רשימה מיהו מוסמך, לא כתוב שהוא ממנה את סגנו או את היועץ המשפטי שלו, אלא זה פרוץ לגמרי.

מירי פרנקל-שור:

אני רוצה להציע הצעה לפתרון, כמו שיש בסעיפים 20, 21 ו-22. נקבע בחוק אילו הוראות צריך לכתוב ואילו עניינים, ואני רוצה להשאיר לוועדה ב"צריך עיון" מה יכול להיקבע בנהלי השירות. לא סעיף סל שלא כתוב בחוק מה זה יכול להיות ולאף אחד אין פיקוח על כך. אני רוצה להציע לחברי הוועדה, שיתוסף סעיף בחוק שיאמר מה ייכלל בנהלי השירות.

יוסף לפיד:

אני מציע להפך, לכתוב מה לא יכול להיכלל בנהלי השירות.

מ:

אני מכיר היטב את המבנה של צה"ל ושל המשטרה. כפי שאמר עו"ד מזוז, יש היררכיה שהיא הקובעת ולא יכולה להיות סתירה בין התחנות לעליון. מי שקובע ומכתיב את סדר הדברים זה ההיררכיה. יש לנו החוק, אחריו יש התקנות ולאחר מכן הכללים, הם לא יכולים לסתור את החוק אלא הם נגזרים ממנו. לאחר מכן יש הוראות השירות שהן מעין סט הכללים שמסדירים את פעולתו של השירות, וגם הם נגזרת של התקנות והכללים והחוק. לאחר מכן יש נהלי תפעול פנימיים, שיכולים להופיע פה כהגדרה של השירות. בצה"ל זה מופיע בדיוק אותו הדבר וכך גם במשטרה.

מירי פרנקל-שור:

מה מקביל בצה"ל לנהלי השירות?

מ: [REDACTED]

הוראות הפיקוד העליון. הוראות המשטרה מקבילות להוראות השירות.

שאול יהלום:

הוראות הפיקוד העליון זה באישור הרמטכ"ל.

מ: [REDACTED]

יש מלבד זה נהלים פנימיים, גם במשטרה וגם בצה"ל.

רו כהן:

המוצא צריך להיות מאוד פשוט. הוראות השירות שמוציא ראש השב"כ צריכות להיות בחוק וצריכות להיות גם בפיקוח שלנו. כל מה שאיננו הוראות של ראש השב"כ, אלא הם נהלים טכניים בתוך המערכת, אנחנו לא רוצים לדעת מזה כי זה לא האחריות שלכם. כל מה שמגיע לשולחן הזה הוא באחריות שלי, כי ברגע שבו אני נחשף לדברים מאותו רגע אני אחראי עליהם. לכן עשו את ההפרדה הזאת, כך שדברים שמוציא ראש השירות הם מספיק חשובים כדי שהוא עצמו יחתום עליהם.

אופיר פינס-פז:

אבל אז לא צריך להביא את זה לוועדה של הכנסת.

פ: [REDACTED]

נזקקנו למונח הזה "נהלים", כי מה שיש נכון לעכשיו, לפני הכנסת הסעיף של נהלים, זה תקנות והוראות וכללים. בסעיף 3(ד) כתוב: "ראש השירות מופקד על ניהול השירות ועל הפעלתו ועל פיקוח יכולתו, ויקבע לעניין זה, באישור ראש הממשלה, את הוראות השירות". זה הופך את הניהול של השירות ע"י ראש השירות לדבר מסורבל ומורכב, הן בדברים שבאמת מחייבים אישור ראש-ממשלה והן בדברים הקטנים שלא מחייבים אישור ראש-ממשלה. לכן הצענו להבחין בין דברים שמחייבים אישור ראש-ממשלה לבין דברים שהם מעצם טבעו של כל גוף והם לא מחייבים את אישורו. בשביל אישורי כניסה למטה השב"כ אני לא צריך את אישור ראש הממשלה, מספיק שייקבע נוהל פנימי. לכן הכנסנו את הסעיף של נהלים. אגב, הקב"ט מוסמך ע"י ראש השירות להוציא נהלים איך נכנסים, מי מקבל היתר להיכנס וכדומה.

שאול יהלום:

נניח שדילגת על שלב, הפכת שני שלבים. יש ראש השירות באישור ראש-ממשלה ויש ראש השירות ומי שהוא הסמך. זאת אומרת, למעשה יכולה להיות דרגה שראש השירות בלי אישור ראש הממשלה לא יקבע אפילו כלל אחד, אלא יקבע קצין הביטחון וראש השירות באישור ראש הממשלה.

היו"ר דוד מגן:

אני מקבל את הצעתו של חבר הכנסת יהלום. אנחנו נבודד את ההגדרה הזאת, נקפיד אותה ואני משוכנע שנחזור אליה בהמשך.

מירי פרנקל-שור:

מני, יש לך הערת שוליים בעניין הגדרה לעובד השירות.

מני מזוז:

זאת הערה בעקבות הצעה של חבר הכנסת יהלום, שרצה שניתן ביטוי להגדרת עובד שירות. בישיבה הקודמת חבר הכנסת יהלום רצה שיהיה במקום כלשהו תיעוד שמוכיח שעובד השירות הוא אכן עובד השירות. הסברנו שעובד שירות הוא עובד מדינה לכל דבר ועניין, אם הוא עובד קבוע הוא מקבל כתב מינוי מנציב שירות המדינה, אם הוא עובד זמני הוא מקבל מהאמרכלות של השירות, שהיא יחידת סמך משרד ראש הממשלה.

דוד טל:

מה בנושא של משמעת, האם הוא עומד בפני ועדת המשמעת של נציבות שירות המדינה?

מני מזוז:

הוא כפוף לחוק שירות המדינה משמעת, ויש בית-דין משמעתי מיוחד.

אופיר פינס-פ:

יש לו קביעות, יש לו ועד עובדים?

מני מזוז:

ועד עובדים לא, אבל יש קביעות, יש פנסיה. אנחנו הבנו שהיתה פה בקשה שיהיה משהו מעבר לכך. ניצלנו את הנוסח שמופיע בהערת שוליים 2 להציג את זה בפני הוועדה. אנחנו מוכנים להחליף את ההגדרה שקיימת היום בהגדרה שמופיעה בהערת שוליים 2. לדעתנו זה לא מוסף, אבל אין לנו הסתייגות. זה כרוך בעוד קצת סרבול בירוקרטי, אבל אם זה נחוץ לדעת הוועדה אנחנו מוכנים.

מירי פרנקל-שור:

לא ירדתי לסוף דעתך בנוסח הזה. אם הבנתי נכון את חבר הכנסת יהלום בישיבה הקודמת, הוא רצה לדעת האם באיזשהו מקום יש רשימה של עובדי השירות, מכיוון שהוא רוצה לדעת מי לא ברשימה. איך הנוסח שאתה כותב בהערת השוליים מביא לידי ביטוי את כוונתו של חבר הכנסת יהלום לעומת עובד השירות? כי בעצם אתה אומר שהוא עובד השירות לכל דבר ועניין. הוא רצה שתהיה רשימה סגורה לדעת מי עובד השירות.

שאול יהלום:

כדי שלא יהיו ויכוחים אחר-כך אם אבישי רביב היה עובד השירות או לא. ועדת שמגר יכולה לומר שהוא לא היה עובד השירות, הוא סתם חילק את הצילום, ואני אגיד שהוא כן עובד השירות. אין ויכוח על עובד משרד הביטחון, כי יש עדויות ויש תיקים ויש עדים. במקרה זה יכול להיות סוכן בודד, ממודר, וייתכן שיתכחשו לו.

היו"ר דוד מגן:

התרשמתי שהוועדה קיבלה את התיקון שיזם שאול יהלום וכך גם הבין מני מזוז. חבל שבישיבה אחת נקבל הצעה ובישיבה שאחריה נחזור בנו מכך. לכן גם אם ההצעה של שאול מסרבלת את הניסוח, צריך לקבל אותה.

שאל יהלום:

ההצעה שלי התקבלה, אבל לא בנוסח הזה. אני התכוונתי שבמאגר כלשהו, יכול להיות אצל נציב שירות המדינה, יהיו שמות עובדי השירות. הארגון החשאי הזה הוא לא דבר שפועל לבד, ולכן צריך שכשם שנציב שירות המדינה יודע מיהם העובדים במשרדי הממשלה השונים, כך יידעו מיהם עובדי השירות.

מני מזוז:

זה קיים היום.

שאל יהלום:

הצעתי שבנציבות שירות המדינה, בנוסף לשירות הביטחון הכללי תהיה הרשימה של העובדים ולא יהיה ויכוח מיהו עובד ומי לא.

שאל יהלום:

ביקשתי שהשקיפות הזאת תהיה בהגדרה.

מירי פרנקל-שור:

אני חושבת שאי-אפשר לנתק את הדיון בשאלה הזאת מהשאלה שמופיעה בהמשך, מי אלה שהשירות מסתייע בהם למילוי תפקידי השירות. אולי אפשר לדחות את הדיון כשנגיע לסעיף 8 או לסעיף 17, שבהם מדובר על עובד השירות או הפועל מטעם השירות. אני חושבת שאי-אפשר לנתק את השאלה בעניין הזה. אני מציעה לוועדה לא לקבל את התיקון שבהערת השוליים ובניתיים להישאר עם ההגדרה "עובד השירות" כפי שהיא מופיעה בסעיף 1, ולחזור לזה כשנגיע לסעיף 8 או 17.

אריה רוטר:

בסעיף 2(ב) הצענו תוספת: "מבנה השירות, יחידותיו ותפקידיהן ייקבעו בהוראות השירות או בנהלי השירות לפי העניין". נשאר את זה לדיון שקשור בנהלי השירות, אבל שנדע שאנחנו צריכים לחזור לזה.

שאל יהלום:

אתה נותן לנהלים שלא אושרו לקבוע תפקיד של יחידה.

אופיר פינס-פז :

אני לא מבין מה הבעיה עם זה.

מירי פרנקל-שור :יש תוספת בסעיף 1: "הוראות השירות" – הנחיות ופקודות **פנימיות**..." למה מכוונת התוספת?מני מזוז :

זה בא להדגיש שתקנות וכללים הם תקנות בנות פועל תחיקתי, זאת נורמה משפטית, ואילו הוראות השירות ונהלי השירות הם נורמות פנימיות בשתי רמות, אבל הם לא דין חיצוני, כמו בכל מערכת. זה בא רק לחדד את המשמעות של המונח "הוראות השירות".

יוסף לפיד :

אותי לימדו בפקולטה למשפטים, שאם בסוף משפט מופיע "וכוליי", אז כל המשפט לא שווה דבר. אם אתה אומר מבנה השירות, ובהמשך אתה אומר "ייקבעו על-פי הנהלים" ובמקום אחר כתוב שאת נהלי השירות יכול לעשות גם מישהו שהוסמך ע"י ראש השירות, יוצא שאת כל מבנה שירות הביטחון יכול לקבוע החצרן.

היו"ר דוד מגן :

אין עכשיו נהלי שירות, כי לא סיכמנו את ההגדרה והשאירו אותה בצד.

אופיר פינס-פז :

לפי דעתי אנחנו הולכים בעניין הזה לא נכון. אנחנו חיים כבר 53 שנים בלי חוק שב"כ, ואנחנו הולכים עכשיו מקיצוניות לקיצוניות, ממצב שלכאורה מבחינה חוקתית יש אנרכיה, למרות שאני לא מסכים לזה, למצב שעד אחרון הדברים שנעשה ע"י מישהו בשב"כ יהיה בחוק.

רו כהן :

לא נכון, אני רוצה בדיוק ההפך ממה שאמרת.

אופיר פינס-פז :

אם אתה רוצה בדיוק ההפך אז אל תתעקש שלא יהיו נהלי השירות.

רו כהן :

אמרתי שנהלים שעליהם חתום ראש השירות צריכים להיות בחוק, ואילו נהלים שאינם חתומים ע"י ראש השירות אני לא רוצה לדעת מהם בכלל.

דוד טל :

באחת הישיבות הראשונות, כשהיה פה ראש השירות, קיבלתי את הרושם שהשירות הסכים לכל מה שכתוב בהצעת החוק. ברמה העקרונית הייתי נגד החוק הזה, כי אני סבור שצריך לאפשר לשירות כמעט כל מה שהם רוצים, כל מה שהם צריכים, אני צריך לסמוך עליהם ואם אני לא סומך עליהם אני צריך לפרק אותם. נטיתי לחוק הזה יותר לאחר ששמעתי שראש השירות והיועץ המשפטי של השירות דיברו בעדו. אני מצהיר שאני רוצה לתת גמישות מקסימלית לשירות לעשות מה שהם צריכים. אני מציע לא לרדת לפרטים כדי לחסום אותם או כדי לשים אותם בסד של דברים, ולדעתי אנחנו עדיין לא מתעסקים בדברים הכי קיצוניים ורציניים שלשם חוקקו את

החוק הזה. אני חושב שכדאי שנדלג על הפרטים הקטנים, כי אחרת לא נגמור את הדיון בחוק הזה.

היו"ר דוד מגן:

מי שרוצה את החוק יותר מכולם זה שירות הביטחון הכללי.

דוד טל:

נכון, רק בגלל זה הסכמתי לחוק הזה, אחרת הייתי בעד זה שיתנהלו כמו שהתנהלו עד היום.

אריה רוטר:

את התשובה לחבר הכנסת לפיד נוכל לתת במלואה כשנדבר על החוק של נהלי השירות, כי צריך להיות ברור שנהלי השירות זה בתחתית ההיררכיה. לא יכול להיות מצב לפי הסדר ההיררכי של ההוראות, שהצורך יהיה זה שיחליט.

אורי אריאל:

אז למה אתם מתעקשים שזה יהיה?

אריה רוטר:

אנחנו לא מתעקשים. העניין הזה היה למען הסר ספק, אפשר להסתדר גם בלי נהלים.

היו"ר דוד מגן:

אני מבין שהנהלים האלה יעכבו אותנו הרבה מאוד זמן, ואני שוב מבקש לא להתייחס להגדרה של נהלי השירות. ההגדרה הזאת לא קיימת, וסביר להניח שנחזור אליה.

מני מזוז:

הרקע לסעיף 2(ג) הוא מציאות, שהופתעתי לגלות אותה לפני שנים, שבה שב"כ ומוסד עובדים מבחינת ניהול כוח אדם כמו משרד החקלאות. לפיקוד במשטרה ובצבא יש סמכויות מאוד מרחיקות לכת בניהול כוח אדם, הם יכולים להחליט שאדם עובר ליחידה אחרת ומקבל תפקיד אחר. בשב"כ ובמוסד כדי להזיז עובד משולחן אחד לשולחן אחר זה לא מספיק שראש השירות נותן הוראה, העובד יכול לסרב, ללכת לבית-דין לעבודה ולשתק פעילות רגישה בשב"כ ובמוסד. זה לא תיאורטי, אלה אירועים שהיו. אנחנו במשרד המשפטים די נדהמנו לגלות את הכבדות ואת חוסר היכולת של מערכות היררכיות רגישות ביטחוניות מבחינת ניהול כוח אדם. נגיע בעניין זה גם למוסד, שגם הם מתחבטים קשות בבעיה הזאת. לכן חשבנו שיש הצדקה עניינית לאפשר לגוף כמו השב"כ גמישות גדולה יותר בניהול כוח אדם לעומת משרד ממשלתי רגיל. זה לא יגיע עדיין לרמה של משטרה או צבא.

אופיר פינס-פז:

הסעיפים האלה כתובים במשטרה ובצבא?

מני מזוז:

כן. המשטרה והצבא לא כפופים לחוק שירות המדינה מינויים, וכל הדברים הם בפקודות שמי שיכול לתת אותן זה מהמפכ"ל ומטה. בשירות המדינה אתה לא יכול להזיז עובד מכיסא לכיסא או לשנות לו אפילו תקן בלי אישור של נציב שירות המדינה, ועדת שירות וכולי. אלה דברים שנראים בלתי מתקבלים על הדעת במערכת כמו שירות הביטחון הכללי. שאלנו למה זה לא קרה עד היום, שהרי הבעיות האלה עלו, והתשובות שקיבלנו הן שחל שינוי בתרבות הארגונית של

העובדים עצמם. בעבר עובדים לא היו מעלים על דעתם שאם ראש השירות או ראש המוסד נותן הוראה לעבור לתפקיד אחר הם רצים לבית-דין לעבודה או מסרבים. היום אי-אפשר להוציא דבר מכלל אפשרות ודברים כאלה קורים.

אורי אריאל:

זה יהיה רטרואקטיבי?

מני מזוז:

לא.

רו כהן:

לי אין כל בעיה עם זה מלבד שני דברים. האחד, למרות הכל, ואני מכיר את מערכת העבודה בתוך השב"כ, ההיררכיה הצבאית והמשטרתית היא היררכיה פיקודית מוחלטת, בעוד שהשב"כ הוא גוף אזרחי שגם ע"י עובדיו היום הוא נתפס כגוף אזרחי ולא כגוף משטרה או צבאי. דבר שני, פנה אלי עובד ותיק מהשב"כ וניסה שאני אהיה זה שאפסוק בענייניו, ואחרי שקראתי את החומר זרקתי את ענייניו מכל המדרגות, כי לדעתי הוא טופל באופן הכי נכון והכי ענייני. עם כל הכבוד, אני פרלמנטר ולא שופט. לא ייתכן שהתקנות הללו ישנו את זכותם של העובדים בתוך השב"כ ליהנות מאותן הגנות שהם זקוקים להן. אני מדבר בהיסוס מסוים, כי אני לא יודע מהן.

אופיר פינס-פז:

אני חושב שרן צודק. הסעיף הזה הוא סעיף גורף. אני לא מקל ראש בבעייתיות. אני מציע שיהיה כתוב במפורש שהן תקנות שראש הממשלה יכול להביא אותן רק לאחר אישור ועדת שרים.

מני מזוז:

מעצם זה שהן תקנות, הן טעונות אישור הכנסת.

אופיר פינס-פז:

אני לא אומר שלא צריך לעשות סעיף כזה, אני מבין שהשב"כ הוא לא משרד החקלאות. אבל תחומי הארגון, התקנים וניהול כוח אדם זה הכל. הרי יש פה העניין של החשאיות, כך שלעובד בשב"כ אין היכולת להתמודד כמו עובד במשרד החקלאות אם נגרם לו לכאורה עוול. הוא לא יכול לבוא לתקשורת, לקיים מסיבת עיתונאים וכדומה. זה כבר לטובת המערכת. לכן צריכים להיות פה מאוד רגישים, מכיוון שהעובד בשב"כ הוא ממילא במעמד יותר נחות מעובד במשרד ממשלתי רגיל. נדמה לי שזה גורף מדי, ואני מציע למתן את ההצעה.

שאול יהלום:

אני תומך במה שאמרו חברי הכנסת כהן ופינס. אני מציע שבמקום "לאחר התייעצות עם נציב שירות המדינה" יהיה כתוב "באישור נציב שירות המדינה".

■

זאת לא כוונת הסעיף. אין לנו כל בעיה עם העובדים ואין כוונה למנוע מעובדים לעמוד על זכויותיהם. מי שרוצה להגיש תביעה זכאי להגיש תביעה ומי שרוצה לערער רשאי לערער. הבעיה שלנו היא מול המערכות התייצוניות, שזאת הנציבות בעיקרה. לשירות אין היום גמישות תפעולית לחלוטין, זאת אומרת אם מתפתח עכשיו איום בשכם ואני רוצה לתגבר בשני ענפים עם רכזים וחוקרים את אזור שכם, עד שהנציבות לא מאשרת לי להעביר לשם את האנשים מתוך כוחותי אני לא יכול לעשות את זה.

רו כהן:

במטרות מבצעות אין גמישות?

מ:

זה המצב הקיים.

רו כהן:

אם כך אין בעיה.

שאלו יהלום:

לי מפריע שנציב שירות המדינה או נציגו לא משתתפים בדיון הזה. אתה אומר כאן דברים, ואין מי ששייב עליהם.

מ:

החוק היום קבע, שרק נציב שירות המדינה, והוא לא רשאי על-פי חוק להסמיך אף אחד אחר. הסעיף הזה מדבר על מבנה ארגוני, על שינוי ארגוני. נניח שאני רוצה להקים יחידה נוספת של חוקרים שתעבוד באזור שכס. כדי לעשות את זה משרד האוצר נתן לי את המשבצות, אני הולך לנציבות ואני מתחיל לנהל אתם משא-ומתן מייגע. עד שהם לא מאשרים לי, אני לא יכול לקבל לא את הגדרת התפקידים ולא להציב אנשים, כי אנשים יקבלו משכורת לפי הגדרת התפקידים.

התפתח לי עכשיו איום של איראן ואני רוצה להקים יחידה שתעסוק בחיזבאללה ובכל האיומים שהם כלפי מדינת-ישראל. אני מציע שראש השירות ייתן הנחיה לי כראש אג"ם להקים מחלקה שתעסוק בעניין הזה.

שאלו יהלום:

אי-אפשר לדון בעניין הזה בלי נציב שירות המדינה. אפשר להחליט נגדו, אבל הוא צריך להאיר את עינינו. אתם מציעים סעיף שעוקף את נציב שירות המדינה ומתברר שהוא מעורב מאוד היום, לכן הוא צריך לבוא לוועדה ולהאיר את עינינו אם הוא מסכים או לא.

מירי פרנקל-שור:

הסעיף הזה לא מדבר רק על העברת עובדים, אלא הוא סעיף מהותי. אני מפנה את חברי הוועדה לסעיף 2(א) שאומר: "... שירות הביטחון הכללי שהיה קיים ערב תחילתו של חוק זה הוא שירות הביטחון הכללי של מדינת ישראל". זאת אומרת שאנחנו לא באים להקים ארגון חדש, אלא למה שהיה עד עכשיו אנחנו נותנים רציפות בהמשך לחוק. אומר מני מזוז שהם נדהמו במשרד המשפטים על אופן הניהול שהיה קיים 53 שנים בשב"כ לעומת הצבא והמשטרה. אין דין השב"כ, למרות שהוא עוסק בענייני ביטחון, לדין צבא ומשטרה. כל הדרג הכפופותי, כל הדרג המשמעותי, כל הדרג הפיקודי הם מין שאינו במינו. אני חושבת שבמקום לאשר סעיף כזה צריך לשמוע לפרטי פרטים מה הבעייתיות שקיימת היום. אני חושבת שהבעייתיות לא רק קיימת בהעברת עובד ממקום למקום ובתגבור המערכת המבצעית שקיימת היום. אני חושבת שמאחורי הסעיף הזה מסתתרים דברים נוספים. בנוסף לשמיעת עמדת נציב שירות המדינה, אני חושבת שכאן בוועדה, לפני שמאשרים סעיף כזה, חייב להתקיים דיון ואנשי השירות צריכים להבהיר בפני הוועדה מה מסתתר מאחורי הסעיף הקטן הזה, מכיוון שלדעתי זה יכול לשנות לחלוטין את אופי השירות.

דוד טל:

אולי תגלי את אוזנינו אם את יודעת.

מירי פרנקל-שור:

אני יודעת רק על-פי מה שאני שומעת פה.

מני מזוז:

הסעיף הזה בנוסחו כפי שהוא מונח בפני הוועדה, כולל הפסיקים, הועבר לנציב שירות המדינה והוא הודיע לי בזמנו על הסכמתו לנוסח הסעיף.

שאול יהלום:

אני מבין שזה נכנס רק בשבוע שעבר.

מני מזוז:

אבל אצלנו הוא מנוסח כבר שנתיים, מחכה לכנסת שתתחיל לדון בחוק.

לגבי נציב שירות המדינה כתבנו "בהתייעצות עם שירות המדינה", כי נראה לנו שלא יכול להיות מצב שראש-ממשלה צריך לקבל הסכמה של פקיד שכפוף לו. זה לא דבר תקין או מקובל בחקיקה. לא ייתכן שנציב שירות המדינה יטיל וטו על חקיקה, לא על החלטה טכנית או מנהלית, של ראש הממשלה. יחד עם זאת, נקודת המוצא היא שעובד בשירות דינו כדין עובד מדינה רגיל, על כל הכללים. כל שינוי שרוצים לעשות צריך להיות בתקנות שיגיעו לוועדת החוץ והביטחון לאישור. כלומר, אנחנו לא מבקשים פה שיק פתוח. ההגדרה פה היא אכן כללית, אבל היא אמורה רק לתת רפרנס באילו תחומים אפשר לעשות תקנות. אבל כל תקנה, כל שינוי קטן של המעמד או הסמכות לגבי עובד שב"כ לעומת עובד כל משרד ממשלתי אחר יצטרך לעבור ראש-ממשלה, התייעצות עם נציב שירות המדינה, ועדת שרים לענייני השירות וועדת הכנסת לענייני השירות. כלומר, אתם לא מתבקשים לאשר שום דבר כללי, אבל במלים "ארגון, תקנים וניהול כוח אדם בשירות" ניסינו לאפיין תחומים שבהם לפי הבנת השירות נדרשת גמישות כלשהי לעומת הכללים המאוד נוקשים שחלים בשירות המדינה באופן כללי.

שמענו פה דוגמאות משני הכיוונים. להערכתי יהיה צורך בסמכויות כאלה מכל הכיוונים, כלומר יש מצבים שהם לטובת עובד. שמעתי למשל מראש המוסד על מצב שיש עובד מעולה שצריך אותו לתפקיד מסוים, אבל לתפקיד הזה צמודה דרגה מאוד נמוכה. המוסד לא יכול לתת לאיש דרגה יותר גבוהה שקיימת, אין עלות תקציבית כי זה תקן שיש לו, אבל התקן הזה מוגדר לתפקיד אחר ואי-אפשר לעשות את החיבור הזה אלא באישור הנציבות. אני יוצא מהנחה שאישור הנציבות בסוף יינתן, אבל זה תהליך שלוקח הרבה זמן. אז יש מצבים שהם לטובת העובד ויש מצבים שהם אולי לא לטובת העובד ויש מצבים נייטרליים שהם לא לטובה או לרעה של אף אחד, אלא רוצים לשנות מבנה של יחידה בשביל להתאים אותה לסיכולים חדשים, לאילוצים, לדרישות. מירי אמרה שמסתתרים פה כל מיני דברים, אבל הסעיף הזה כשלעצמו לא מקנה כל סמכויות. הוא רק הסמכה כללית שהוא מחייב להגדיר דברים מאוד קונקרטיים, והדברים הקונקרטיים יחזרו לכנסת לאישור ואז הם יוצגו באופן מאוד קונקרטי. פה אנחנו קובעים רק את הרעיון ואת המכניזם לבצע אותו.

שאול יהלום:

החוק הזה לא נועד לימינו אלה. בימינו, מלבד כמה תקלות, שירות הביטחון הכללי משרת את המדינה בצורה דמוקרטית, בין אם יהיה חוק ובין אם לא. אני מכיר את מי שהיה ראש השירות ואת מי שהיום ראש השירות, ואני נותן את כל הקרדיט לכל האנשים שיושבים כאן גם בלי חוק. לדעתי אנחנו מחוקקים חוק בתקופה כזאת, כי אנחנו אומרים שהדמוקרטיה צריכה להיות מעוגנת בצורה חזקה שמא יבוא ראש-ממשלה ויהיה לו ראש שירות כזה שיהיה עם נטיות לא דמוקרטיות. יכול להיות מצב, שראש הממשלה וראש השב"כ יחליטו שהם צריכים להקים מחלקה ולתת לה מאה חוקרים, למרות שהיא נוגדת את אמות המידה הדמוקרטיות. נניח מחלקה יהודית שתטפל בנבחרים. לזה צריכה להיות כאן עוד עין פקוחה, מעבר לארגון אחד, כדי שנדע שיש עוד פיקוח לפני הקמת היחידה, בשעת עשייתה יישב נציב שירות המדינה. אם יש בעיה, צריך למצוא את הפתרון. יכול להיות שצריך להופיע בחוק, שכשם שחשב של משרד האוצר יושב בכל משרד כך לנציב שירות המדינה יהיה עובד בכיר בשירות. אבל העין הזאת של נציב שירות המדינה

לא מבחינת התייעצות שאפשר לזלזל בה, לדעתי היא חייבת להיות והיא אחד מהדברים החשובים לנו מבחינת המהות של החוק.

ברוך פרידנר:

האם תנאי השכר והפנסיה של עובדי השירות דומים לאלו של עובדי המדינה או לאלו של צה"ל ושל המשטרה?

אריה רוטר:

צריך להפריד. בנושא הפנסיה יש תיקון מלפני 12 שנים, ששם יש הקשר למה שקורה בצבא. זאת אומרת, גמלאי של השירות מקבל שכר של חייל בדרגתו. זה הסדר מ-1989. בעניין השכר השוטף יש הסכם שכר שנותן הגבלה עקרונית.

ברוך פרידנר:

מה הבסיס הרעיוני להצמדה הזאת?

אריה רוטר:

זה בדיוק העניין שצריך להדגיש כאן. אמרה היועצת המשפטית של הוועדה, ששב"כ הוא גוף ממשלתי, הוא פועל על-פי כללי הממשלה וכך זה עבד 53 שנים. זה נכון, אבל זה אחד הדברים שצריך לטפל בהם. הוא ממשלתי מסיבות היסטוריות, כי קבעו שזה יהיה כפוף למשרד הביטחון ולמשרד ראש-הממשלה לפי התקופות. אבל במהות שלו זה גוף סמי צבאי, עם משטר ומשמעת מיוחדים, עם דרישות מיוחדות. אתה יכול לדרוש באופן עקרוני מעובד השירות לעבור ממקום למקום או לעשות דברים שאתה לא יכול לדרוש מעובד מדינה רגיל.

שאול יהלום:

לגמישות מבצעית אנחנו מסכימים, אבל להקמת יחידת מאה חוקרים בתחום היהודי אנחנו לא מסכימים.

אריה רוטר:

למה להיתפס תמיד לדוגמאות לא טובות? האם נציב שירות המדינה יהיה החסם הדמוקרטי שלך שלא תוקם יחידה כזאת?

בסופו של דבר יש שני מישורים שצריך לטפל בהם. יש המישור הנורמטיבי. היום אנחנו כפופים לתקשי"ר. לדוגמה, בערב סוכות יצאה הוראה של נציב שירות המדינה, שעושים יום חופשה מרוכז, כי הנציבות החליטה שלטובת החיסכון והיעילות צריך לסגור את המשרדים. האם זה יכול לחול על שירות ביטחון כללי? באופן עקרוני, אם לא תיקנו את הגמישות הזאת אז בכל מקרה אנחנו כפופים להוראות התקשי"ר.

שאול יהלום:

האם נציב שירות המדינה לא יסכים לזה?

אריה רוטר:

עובדה שהוא לא הסכים. התחיל משא-ומתן שנמשך חודשים, האם ההוראה הזאת חלה או לא חלה. מה שברור הוא שצריך כללי משחק אחרים.

במישור הפנימי צריך גם יותר גמישות. אני לא אומר שאנחנו צריכים להיות ממש כמו בצבא, כי שם אין יחסי עובד-מעביד. אנחנו רוצים גם לשמור את כבודו של העובד ומעמדו ויחסי עובד-מעביד. כרגע קיבלתי בביפר הודעה שיש דיון מסוים בבאר-שבע על צו זמני של עובדות, שהן

לא עובדות קבועות אלא על חוזה מיוחד, כתבניות שביקשו לעכב את סיום החוזה שלהן כי הן רוצות להיות עובדות קבועות. לפי התקשי"ר זה אפשרי, אילו כללי המשחק. בוודאי אין לי התנגדות שתשמעו גם את עמדת הנציבות. אגב, גם הנציבות בתקופה האחרונה היא בעד פיזור הדברים, לא בעד מרכז, למרות שבאופן אישי בכל גוף שמצדיק את קיומו יש גם עניין של כוחניות. זה תכליתו של הסעיף. אגב, בתקנות יש ביקורת כי הן טעונות אישור של הכנסת, אישור של ועדת השרים והן גם מתפרסמות. אני רוצה להוסיף שגם חלק מהדברים יהיו בכללים, וכל ההבדל הוא רק בחיסיון ולא ברמה הנורמטיבית. תקנות וכללים זאת אותה רמה נורמטיבית, אלא שחלק מתפרסם וחלק לא. לכן נדמה לי שסעיף הזה הוא סעיף מתחייב לכל מי שחי את המציאות של השירות.

מירי פרנקל-שור:

היות שהסעיף הזה הועבר רק ביום חמישי, לאחר שמיעת הדברים של היועץ המשפטי של השב"כ אני מבקשת שתינתן אפשרות לחזור לסעיף הזה. אני רוצה ללמוד את הנושא ולהביע את עמדתי בישיבה הבאה.

אריה רוטר:

אני מזמין את עצמנו, אם תרצי, עם כל אנשי המקצוע לדיון בנושא הזה.

מ:

לפני כמה שנים ועדת קוברסקי בחנה את כל סוגיית מערכת היחסים של הנציבות עם משרדי הממשלה והמליצה שם המלצה להרחיב את הביזור למשרדי הממשלה, בגלל המרכז של הנציבות, לאו דווקא לגבי השב"כ אלא גם את משרדי הממשלה האחרים.

שאול יהלום:

אני מציע להזמין לדיון את נציב שירות המדינה.

היו"ר דוד מגן:

אבל נאמר כאן שהדברים הם על דעתו של נציב שירות המדינה.

שאול יהלום:

יהיה כאן דיון, יהיו דברים רחבים, יורדים פה לפרטים. אני חושב שהוא צריך להיות כאן, עם כל הכבוד להסכמה שהוא נתן. אנחנו יורדים פה לפרטים מעבר לניסוח הפורמלי ודנים בפרטים שלא הוצגו בחליפת הנוסחאות.

היו"ר דוד מגן:

אני לא השתכנעתי, אבל משום כבודך נזמין אותו.

מירי פרנקל-שור:

בעבר התקיימו דיונים לגבי סעיף 3 ו-4. היו הצעות, אבל לא התקבלו החלטות. לגבי סעיף 3 היו שתי אופציות, אופציה אחת היתה שתקופת שירותו של ראש השירות תהיה מספר שנים, כפי שייקבע ע"י הוועדה פלוס אופציה. אופציה אחרת היתה שלא תהיה אופציה. פרופסור קמניצר הוזמן לוועדה והיתה התנגדות שתהיה אופציה להארכת תקופת שירותו של ראש השירות.

היו"ר דוד מגן:

היתה עוד התלבטות אם לתת לממשלה אופציה אחר אופציה, זאת אומרת ארבע שנים ואחר-כך שנה ועוד שנה ועוד שנה. אני מציע להיצמד לנוסח הזה, שזה ארבע שנים ועוד שנה ובזה מסתיימת הכהונה.

מני מזוז:

ההתלבטות לגבי האופציה נדונה ארוכות בזמנו, האם ראוייה התופעה שקיימת לא רק בשירות, גם במשטרה ובצבא, שקובעים תקופת כהונה, בין אם היא שלוש שנים או ארבע שנים, ואחר-כך סמכות הארכה בשנה אחת, שזה דבר תריג שלא קיים בתחומים אחרים. זה יוצר מציאות של מראית עין של התנהגות טובה של הראש בשנה האחרונה אם יאריכו לו או לא בשנה או בחצי שנה. היו טענות שזה לא נראה נכון, אלא שקדנציה תהיה ארבע שנים או שלוש שנים.

יוסף לפיד:

מדובר גם על רמטכ"ל?

מני מזוז:

גם על רמטכ"ל וגם על מפכ"ל המשטרה. השאלה היא אם רוצים להיות צמודים למודל הזה.

היו"ר דוד מגן:

אם אנחנו רוצים להיות פרקטיים, כהונת הרמטכ"ל והמפכ"ל היא ארבע שנים, ורוצים למנוע את האקט של הפיטורים. כנ"ל פה, מתכוונים לחמש שנים, ואם הוא לא טוב הוא יכהן רק ארבע שנים, כפי שכתוב בחוק.

?

אבל יש פה פיטורים. זה סעיף מאוד לא לטעמי.

יוסף לפיד:

אני הייתי מנכ"ל רשות השידור, ושם זה חמש שנים, אבל אפשר לחדש לקדנציה נוספת.

מני מזוז:

חידוש לכל התקופה קיים בהרבה מאוד חוקים.

היו"ר דוד מגן:

אני מציע שיהיה ארבע שנים ועוד שנה. זה יפה מאוד, זה מכובד ומסודר.

יוסף לפיד:

אני מסכים לזה.

אריה רוטר:

זאת עמדת ראש השירות, למרות שהחוק לא חל עליו. באותה הזדמנות שליבנו את זה התברר שראש הממשלה רבין המנחה, כבר לפני די הרבה שנים קבע את המודל של ארבע פלוס אחד, בלי שהוא ידע שיש חוק. לדעתנו זה מודל סביר.

מני מזוז:

בסעיף 3(ג) בדיונים הקודמים היתה הצעה לבטל את הסעיף שקובע סוג של פירוט מתי ראש השירות יסיים את תפקידו ולהשאיר רק הוראה שהממשלה רשאית להפסיק את כהונתו של ראש השירות לפני תום כהונתו. זה עניין של אסתטיקה בלבד. האמת היא שגם הרשימה שמופיעה היום בסעיף 3(ג) היא רשימה שלא בהכרח ממצה. לכן השאלה היא האם יש טעם ברשימה כזאת.

שאול יהלום:

ואם הרשימה הזאת תבוטל, איפה יופיע מה שמופיע בסעיף 3(ג)(4)?

מני מזוז:

זה יופיע בסיפא של מה שמופיע במודגש למטה. הדברים האחרים הם מצד אחד מובנים מאליהם ומצד שני הם לא ממצים. למשל, אין פה מענה מה יקרה אם חלילה ראש השירות יעמוד לדין על עבירה פלילית. יכולים להיות עוד מצבים, לכן ההצעה היתה לא להיכנס לעילות אלה או אחרות, אלא רק לעצם הרעיון שהממשלה רשאית להפסיק את כהונתו.

מירי פרנקל-שור:

זה מה שהחליטה הוועדה המשותפת הקודמת.

היו"ר דוד מגן:

נכון. הניסוחים האלה מופיעים בהרבה מאוד תפקידים.

_____:

ההפסקה של כהונת ראש השב"כ היא כללית, אין פה הסתייגות. זה סעיף שלדעתי צריכה להיות לו התנגדות בחדר הזה, משום שיכול להיווצר מצב שיש ראש שירות שעושה חקירה מיוחדת, בעלת רגישות פוליטית, והממשלה לא מעוניינת שהוא ימשיך בזה ומחליטה על פיטוריו. לפי החוק מותר לה לעשות את זה. אני חושב שזה מחליש את מעמדו של ראש השירות בצורה מוגזמת, ובעצם יוצר תלות של ראש השירות בתפקוד שלו בראש הממשלה.

יוסף לפיד:

לא ייתכן שלממשלת ישראל לא תהיה סמכות לפטר אותו.

אריה רוטר:

סעיף 3(ג) הוא סעיף של אסתטיקה. בעצם אפשר להסתדר גם בלעדיו, משום שעל-פי כללי פרשנות מקובלים הגוף הממנה הוא הגוף שיכול לפטר. זה קיים בחוק הפרשנות.

מני מזוז:

כשיש קדנציה זה לא כך, חייבים לכתוב במפורש.

אריה רוטר:

להוריד את סעיפים (1)-(3) בסעיף 3(ג) ולהשאיר דווקא את (4) זה נראה לי קצת צורם מבחינת האסתטיקה. אז או שמשאירים את כל הסעיפים הקטנים, או שמבטלים את סעיף 3(ג) בכללותו ואומרים שהממשלה בלי ספק יכולה להפסיק את כהונתו של ראש השירות, אבל זה לא כתוב בחוק.

יוסף לפיד :

אם ראש השירות הורשע בעבירה שיש עמה קלון הוא לא יכול להמשיך לשרת.

אופיר פינס-פז :

יש לנו כללים יותר נוקשים במדינה הזאת. מה אם יש כתב אישום?

אריה רוטר :

זה מכוח פסיקה של בג"ץ.

אופיר פינס-פז :

אבל צריך לכתוב את זה, היום כותבים את הדברים האלה בכל המקומות. צריך לכתוב את הסעיף הזה כפי שמקובל.

היו"ר דוד מגן :

גם לדעת.

שאול יהלום :

יוסי העלה כאן סוגיה מאוד רצינית. הוא אומר, שמחר יכולה במדינת-ישראל להתרחש פרשת ווטרגייט, ראש הממשלה יגיד לראש השב"כ שיאזין מה קורה במשרדים אחרים. ראש השב"כ יסרב מתוך יושר, אבל הוא יידע שבזה הוא מסיים את כהונתו. לכן אומר יוסי, אל תעמיד אותו בניסיון, מה גם שיש חשש שייכנס ראש שב"כ אחר שיבצע את הוראות ראש הממשלה.

בסעיף 3(ג)4 נאמר: "הממשלה החליטה על הפסקת כהונתו", ואני מציע שייכתב: "ראש הממשלה יציג את הנימוקים בפני ועדת המשנה של ועדת החוץ והביטחון".

היו"ר דוד מגן :

התנאים שכתובים פה חוזרים כחוט השני בהרבה מאוד חוקים.

יוסף לפיד :

אני חושב שהבקשה של חבר הכנסת יהלום היא מיותרת, כי אילו זה היה ראש הממשלה הייתי מסכים, אבל ברגע שהפיטורים הם של הממשלה, ברור שיש ליבון פוליטי כי יושבים שם נציגי כל המפלגות.

שאול יהלום :

בממשלה לא יושבים נציגי כל המפלגות. היום יש ממשלת אחדות, אבל מחר יכולה להיות משלה צרה.

יוסף לפיד :

ראש הממשלה לא יכול לפטר על נושא אישי, הוא חייב להסביר לשרי הממשלה מה העילה לפיטורים.

אופיר פינס-פז :

הוא יגיד שבגלל הסודיות הוא לא יכול לפטר.

יוסף לפיד:

אין לי ספק שצריך להכניס את הסעיף עם הקלון, ויש לי ספק לגבי כתב אישום. אתה נותן בעצם ליועץ המשפטי לממשלה כלי לפטר את ראש השירות.

אופיר פינס-פז:

אתה יודע מה זה להגיש כתב אישום נגד ראש השב"כ? האם זה דבר של מה בכך?

יוסף לפיד:

דבר נוסף, אולי כתב האישום הוא בעניין שגם ההרשעה היא לא קלון, ואז כתב האישום הופך להיות לדבר יותר מחמיר מהרשעה. לכן צריכים להיות זהירים פה מאוד.

היו"ר דוד מגן:

בעניין זה אני מציע לתת קרדיט לוועדת שרים לענייני חקיקה באכיפת החוק.

יוסף לפיד:

יש פה מטעם הכנסת מגמה מתחזקת של טיהור המערכת ע"י זה שאנחנו אומרים מראש לאנשים שאם יורשעו בקלון לא יוכלו להמשיך בתפקידם. בינתיים חוקקנו חוק שלא מאפשר למי שהורשע בקלון להיבחר לכנסת. עם כתב האישום אני מתלבט, אבל הרשעה עם קלון לא יאה לראש שירותי הביטחון הכללי.

דוד טל:

עולה בדעתך שלראש השב"כ תהיה הרשעה עם קלון והוא ימשיך בתפקידו? אני רואה את העליהום הציבורי וזה לא יקרה.

יוסף לפיד:

יש כל מיני כתבי אישום. היה כתב אישום על שר שנתן סטירת לחי לילד, אז על בסיס זה תפטר את ראש השב"כ?

אופיר פינס-פז:

לא, אבל את השר הייתי מפטר.

יוסף לפיד:

אם הוא היה שר שלך לא היית מפטר אותו.

מני מזוז:

האלטרנטיבה היא יותר מרחיבה. ברגע שכתוב באופן כללי שהממשלה רשאית להפסיק את כהונתו של ראש השירות לפני תום כהונתו, זה ברור שעל כל אחת מהעילות האלה, בלי שהן מפורטות, הממשלה חייבת לתת את דעתה לכל דבר שקורה. אז זה משאיר שיקול דעת יותר רחב.

יוסף לפיד:

אבל בעניין אחד צריך לקחת מהממשלה את שיקול דעתה: אם הוא הורשע בקלון.

דוד טל:

שום ממשלה לא תמשיך את שירותו של ראש השב"כ לאחר שהורשע בקלון.

יוסף לפיד:

אז תקבע את זה בחוק.

דוד טל:

זאת תהיה בושה למדינה, אבל אנשי השירות אשמים והם עוד יצטערו על החוק הזה.

אורי אריאל:

ראינו כבר גופים שאיבדו את הבושה הזאת.

היו"ר דוד מגן:

אני מקבל את הצעתו של חבר הכנסת לפיד.

שאול יהלום:

אני לא מתנגד להצעה, אבל אני מבקש להכניס את התוספת שלי, שבמקרה שהממשלה מפסיקה את כהונתו של ראש השב"כ היא צריכה להציג את נימוקיה בפני ועדת המשנה של חוץ וביטחון. אם הממשלה מפסיקה את כהונתו באמצע השירות זה לא פשוט, הוא צריך הגנה גם מפני הממשלה.

דוד מגן:

דוד טל, האם אתה מסכים להצעתו של לפיד?

דוד טל:

מתנגד.

היו"ר דוד מגן:

אורי אריאל?

אורי אריאל:

מסכים.

אופיר פינס-פז:

גם אני מסכים.

היו"ר דוד מגן:

אם כך אנחנו נקבל את הצעתו של חבר הכנסת לפיד.

אופיר פינס-פז:

אני מציע שאם היועץ המשפטי לממשלה יגיש כתב אישום נגד ראש השב"כ, ראש השב"כ יושעה מתפקידו עד סיום ההליכים.

יוסף לפיד:

אני נגד זה.

אורי אריאל:

גם אני נגד, זה יכול לקחת שש שנים.

היו"ר דוד מגן:

מי בעד לקבל את התוספת ששאל יהלום מבקש, שהפסקת הכהונה תהיה לאחר הצגת נימוקי הפיטורים בוועדת המשנה לפיקוח על שירותים חשאיים? אני מתנגד.

מני מזוז:

הוועדה יכולה להזמין את ראש הממשלה ולבקש הסברים.

היו"ר דוד מגן:

ההצעה לא מתקבלת.

מירי פרנקל-שור:

אני מבקשת לסכם את ההחלטה שהתקבלה בוועדה. תקופת כהונתו של ראש השירות תהיה ארבע פלוס אחד; הממשלה רשאית להפסיק את כהונתו של ראש השב"כ, וכן נושא הקלון שהעלה חבר הכנסת לפיד.

דוד טל:

בעניין זה אני מבקש הסתייגות שלי.

אופיר פינס-פז:

אני מגיש הסתייגות על אורך הקדנציה. אני מציע חמש שנים פלוס שנה.

היו"ר דוד מגן:

כל חבר בוועדה יוכל לקבל לפחות ארבע הסתייגויות בסיכום.

מני מזוז:

סעיף 5(ג). לוועדת השרים יש תפקיד מאוד מרכזי בכל מה שנוגע לפיקוח על השב"כ. כדי שהוועדה תהיה אפקטיבית, אנחנו מציעים לקבוע בחוק ראשית את גודל הוועדה, כלומר זה לא יהיה עניין לשיקול דעת של הממשלה או של ראש הממשלה, כי אנחנו מכירים את הנטייה של ועדות להתרחב ואז הן הופכות להיות לא רלוונטיות. אנחנו מציעים בחוק עצמו לקבוע את רוב חברי הוועדה, כדי שזה לא יהיה על בסיס שיקולים לא ענייניים. כלומר מבין חמשת חברי הוועדה החוק קובע מנדטורית ארבעה מתוך החמישה ומשאיר עוד כיסא אחד פנוי לשיקול דעת של הממשלה. אם ראש הממשלה מכהן גם כשר הביטחון זה משאיר שני כיסאות פנויים.

סעיף 5(ג) הוא במידה מסוימת טכני, שבא להשלים. כיוון שלוועדה הזאת יש תפקידים משמעותיים בביקורת השוטף על השב"כ, הוספנו פה סמכות למנות ממלא מקום לראש הממשלה. ראש הממשלה מכהן כיו"ר ועדת השרים לענייני שב"כ, ופה נקבע שראש הממשלה יכול למנות מקרב חברי הוועדה ממלא מקום בהיעדרו, על-מנת שלא לשתק את עבודת הוועדה.

שאל יהלום:

מה זה "בהיעדרו"?

מני מזוז:

בדרך כלל הכוונה היא בהיעדרו מהארץ.

שאל יהלום:

נניח שהממשלה רוצה שיו"ר הוועדה הזאת יהיה השר דן מרידור, האם היא מנועה מכך בגלל שזה לא בהיעדרו של ראש הממשלה?

מני מזוז:

לא.

שאל יהלום:

האם אתם לא מציעים שאם ראש הממשלה מציע שיהיה שר קבוע במקומו זה יהיה אפשרי?

מני מזוז:

לא, כי ראש הממשלה מתוקף תפקידו הוא הממונה על השב"כ והוא אחראי, ולכן הוא לא יכול להתפרק מאחריות.

אופיר פינס-פז:

איזה מן סעיף זה? האם זה סעיף טכני או שזה סעיף דן מרידור?

מני מזוז:

זה לא סעיף דן מרידור, מה גם שהסעיף הזה הוא מלפני שנתיים.

אופיר פינס-פז:

היום גם כשראש הממשלה בחוץ לארץ אין כל סיבה שיהיה לו ממלא מקום. יש פקסים, יש טלפונים, הוא מנהל את המשלה, הוא ראש הממשלה ותמיד הוא יכול לתזור.

מני מזוז:

כשראש הממשלה בחו"ל יש לו ממלא מקום שיושב בראש הקבינט הביטחוני.

אופיר פינס-פז:

זה בישיבה ספציפית.

מני מזוז:

אני מדבר על ישיבות.

אופיר פינס-פז:

אבל כתוב "ובתפקידיו".

שאול יהלום:

אם הסעיף הזה איננו וראש הממשלה בחו"ל, אז מי שיושב בראש ועדת השרים זה ממלא מקום ראש הממשלה. אתה רוצה לתת דרגת חופש שזה לא יהיה ממלא מקום ראש הממשלה, אלא הם יכולים לקבוע לעניין הזה סל אחר.

מני מזוז:

זאת לא דרגת חופש, זאת דרגת הגבלה, כי ממלא מקום ראש הממשלה יכול להיות שר החינוך, אבל שר החינוך הוא לא חבר בוועדה הזאת. ממלא מקום ראש הממשלה צריך להיות מישהו בקיא באופן שוטף בעבודה של השב"כ.

יוסף לפיד:

אני מציע שהנוסח יהיה: "ראש הממשלה ימנה ממלא מקום למקרה של היעדרו מהישיבות", ואז אין ספק לגבי הכוונה.

אופיר פינס-פז:

יש הסתייגות על כך שראש הממשלה יפרק את סמכויותיו, שלא במקרה הן בידי ראש הממשלה, לשר אחר על בסיס לא ברור ובאופן גורף.

מני מזוז:

לכן זה רק בהיעדרו, והוא לא רשאי לעשות את זה כל עוד הוא נמצא.

שאול יהלום:

ממלא מקום ראש הממשלה יכול להיות כל שר. אבל בעניין הזה הרצון הוא שממלא המקום יהיה שר שידע מה קורה, והוא צריך להיות חבר הוועדה.

אופיר פינס-פז:

אני מציע שייכתב "בהיעדרו מהארץ".

היו"ר דוד מגן:

בכל מקום שמופיע ממלא מקום, אם ברשויות מקומיות ואפילו ברשות ועדה, כתוב "בהיעדרו". היעדרות יכולה להיות בגלל נסיעה לחו"ל, בגלל מחלה או בגלל שהוא עסוק מאוד בדבר אחר. אני מציע להשאיר "בהיעדרו".

אופיר פינס-פז:

אבל כתוב כאן "דרך כלל או לתקופה".

שאל יהלום:

במלים "דרך כלל" הכוונה היא שבכל פעם שהוא יהיה בחו"ל ימלא את מקומו אותו שר, ו"לתקופה" משמעותה שלפני כל נסיעה הוא ימנה ממלא מקום לעניין זה.

מני מזוז:

אני מוכן לנסות לנסח את הסעיף ניסוח טוב יותר.

מירי פרנקל-שור:

לשם מה נחוץ הסעיף הזה? סעיף 24 לחוק יסוד: הממשלה החדש, שייכנס לתוקף, קובע בסעיף קטן (א) כך: "נעדר שר, למעט ראש הממשלה, מן הארץ, רשאית הממשלה לקבוע כי שר אחר ימלא את מקומו. ממלא המקום ימלא את תפקידיו של השר, כולם או מקצתם, הכל כפי שתקבע הממשלה". יש הוראה אחרת בסעיף 16 לגבי מילוי תפקידו של ראש הממשלה.

מני מזוז:

הסעיף שקראת הוא למלא את תפקידו כשר, ואנחנו מדברים על ועדת שרים. זה לא אותו הדבר. אנחנו מדברים רק לגבי ראש הממשלה ורק בוועדה, לא בשום תפקיד אחר.

מירי פרנקל-שור:

בסיפא של 5(ג) כתוב: "ראש הממשלה רשאי למנות מקרב חברי ועדת השרים, דרך כלל או לתקופה, ממלא-מקום בהיעדרו למילוי תפקידיו וסמכויותיו לפי חוק זה, כולם או מקצתם".

אביטל שטרנברג:

מקרב חברי ועדת השרים, זה מתוך פול מצומצם.

מירי פרנקל-שור:

מדוע שאותו הפורום של ועדת השרים לא יקבע מי ימלא את מקומו?

מני מזוז:

האם ההסתייגות שלך היא בשאלה מי ימנה את ממלא המקום?

מירי פרנקל-שור:

כן, כי באופן עקרוני יש פתרון אם ראש הממשלה נעדר. אתה יוצא מתוך נקודת הנחה שראש ממשלה הוא שר, לאחר שחוק יסוד: הממשלה ייכנס לתוקף. באופן עקרוני יכול להיות פתרון שהממשלה תקבע לצורך החוק הספציפי הזה מי יהיה ממלא המקום של ראש הממשלה.

מני מזוז:

החוק היום לא מסדיר את זה. אם שר החקלאות נוסע לקנדה, אז הממשלה קובעת ששר הביטחון יהיה גם שר החקלאות לתקופה שהוא לא נמצא. אנחנו עוסקים פה בוועדת שרים מאוד מוגדרת, עם תפקידים סטטוטוריים, שזה דבר חריג. לרוב ועדות השרים אין תפקידים סטטוטוריים. יש לה הרכב סטטוטורי, ואנחנו אומרים שזאת ועדה שיושבת כל הזמן מעל השב"כ ומפקחת עליו, מאשרת לו דברים וכולי. אם ראש הממשלה לא נמצא ומתעורר צורך באישור מסוים – הסעיף הזה נולד על רקע סעיפים בהמשך שבהם יש סמכויות דחופות לראש הממשלה, כמו סעיף 10, סעיף חשוב ורגיש. אי-אפשר להמתין, צריך מישהו שימלא את תפקידו של ראש הממשלה ולכן צריך את המנגנון הזה של מילוי מקום ספציפי לצורך תפקידו של ראש הממשלה לפי חוק זה. הסמכויות שלו לא רק כיו"ר ועדה, אלא כראש הממשלה.

אופיר פינס-פז:

נסכם שזה לא סעיף טכני.

מני מזוז:

הוא טכני רק במובן של מינוי ממלא מקום.

מירי פרנקל-שור:

לשם הבנה תעביר את הסעיף הזה לסעיף 4.

דוד טל:

האם יכול להיות שיהיה מישהו שימלא את מקומו של ראש הממשלה בנושא הזה, ולעומת זה יהיה ממלא מקום אחר של ראש הממשלה באותו פרק זמן לנושאים אחרים?

היו"ר דוד מגן:

כן, זאת הכוונה.

מני מזוז:

זה לא מילוי מקום כראש הממשלה, זה מילוי מקומו כשר הממונה על השב"כ.

מירי פרנקל-שור:

מדוע ראש הממשלה לעניין החוק הזה צריך למנות את מי שיחליף את מקומו לגבי החוק הזה, ולא צריכה להיות החלטת הממשלה לעניין הזה? כי אתה לא מעביר רק את ההחלטה בוועדת שרים, אלא אתה אומר ראש הממשלה בסמכותו בדיוק כמו שקבוע בחוק הזה.

מני מזוז:

לא כל-כך משנה לי.

מירי פרנקל-שור:

אז בשביל מה צריך? יש לך פתרון בסעיף 24 לחוק יסוד: הממשלה.

דוד טל:

הוא רוצה מישהו שיש לו ידע בנושא השב"כ.

יוסף לפיד:

אני מציע במקום "רשאי למנות" לכתוב "ימנה", כי זאת חובה.

מני מזוז:

אני מוכן לכתוב "אם נבצר ממנו למלא את תפקידו מכל סיבה". "נבצר" זה מבחן אובייקטיבי.

רו כהן:

יש פה דבר שלדעתי לא בא בחשבון. נניח שראש הממשלה מעביר את כל הסמכויות שלו כיו"ר הוועדה הזאת למישהו אחר דרך קבע, זה פתח רע מאוד.

יוסף לפיד:

זה לא דרך קבע, אלא אם נבצר ממנו.

אופיר פינס-פז:

ממלא מקום ראש הממשלה יחתום על האזנות סתר.

דוד טל:

ראש הממשלה יכול שייבצר ממנו פעם אחת ופעם שנייה ופעם שלישית, ונמצא את עצמו שהוא ממנה מישהו שבאופן קבוע הוא אחראי על הנושא הזה.

רו כהן:

לכן אני מציע להוריד את המלים "דרך כלל".

מני מזוז:

"דרך כלל" פירושו, שהוא יכול להחליט בתחילת הקדנציה שבכל פעם שהוא בחו"ל שר הביטחון ימלא את מקומו לעניין זה.

יוסף לפיד:

אני מציע שהניסוח יהיה: "נבצר מראש הממשלה להשתתף בישיבת הוועדה, ימנה במקומו ממלא מקום מתוך חברי הוועדה".

מני מזוז:

הסעיף הזה לא נועד דווקא לישיבות הוועדה. הסעיף לא מדבר דווקא על ממלא מקומו כיו"ר הוועדה בהכרח, אלא יש לו תפקידים אחרים שהם יותר דחופים.

מירי פרנקל-שור:

אני מפנה את הוועדה לסעיף 10(א), שאומר: "ראש הממשלה רשאי להתיר בכתב לבעלי תפקידים בשירות, שנקבעו בהוראות השירות, להיכנס לכלי רכב או לחצרים ולבצע שם חיפוש ולאסוף מידע..." זאת אומרת מילוי המקום הוא לא רק למילוי מקומו בישיבה של ועדת השרים, אלא למלא את כל הפונקציות כראש ממשלה.

אני מציעה שסעיף 5(ג) המוצע יעבור לסעיף 4, שהוועדה תקבל על זה החלטה.

אופיר פינס-פז:

אבל זה משהו אחר.

מירי פרנקל-שור:

ברור שהעובדה שראש הממשלה רשאי למנות לבד, בלי התייעצות עם אף אחד, שר אחד מקרב חברי ועדת השרים לא רק למלא את מקומו של ראש הממשלה באותה ישיבה שנבצר ממנו

להשתתף בה, אלא למלא את מקומו והוא מקבל את כל סמכויותיו כראש ממשלה לפי החוק הזה – זה לא בסדר.

רו כהן:

ללא כל מגבלה?

מירי פרנקל-שור:

כל זמן שנבצר ממנו.

יוסף לפיד:

אני מציע שהסעיף הזה יתייחס רק לוועדה הזאת וישיבותיה. אחר-כך, בסעיף 10 כשנדון על סמכויות ראש הממשלה, שזה הסעיף האופרטיבי, שם נחליט מה לעשות.

מני מזוז:

הסעיף הזה נולד בדיון אצל שר המשפטים לשעבר, יוסי ביילין, בהקשר של סעיף 10. סעיף 10 נותן סמכות לאשר פעילות מסוימת לראש הממשלה. אם ראש הממשלה נעדר או לא זמין לפעילות דחופה, הסמכות עוברת לראש השב"כ. השר ביילין אמר, שכדי לצמצם את הצורך שסמכות כזאת תעבור לראש השב"כ, אלא תישאר בדרג המיניסטרילי, נקבע ממלא מקום לראש הממשלה לצורך החוק בכלל. הצורך הכי דחוף למילוי מקום של ראש-ממשלה כשהוא לא נמצא זה סעיף 10, כי זה בנושא מבצעי דחוף. לגבי ישיבות סתם, לשמוע דיווחים מראש השב"כ, זאת ישיבה שיכולה להידחות בכמה ימים עד שראש הממשלה יחזור מנסיעה לחו"ל וכיו"ב. לכן הצורך הוא באותן סמכויות שהזכרת, וזאת באמת בעיה כי האזנות סתר זה לא דבר שמוסדר בחוק הזה. אגב, גם שם יש הוראה שבמצבים דחופים שראש הממשלה לא זמין, ראש השב"כ יכול להוציא צו בעצמו. שם אין לזה פתרון, פה אנחנו רוצים כן לתת פתרון ולצמצם את המצבים שצווים רגישים לפי סעיף 10 יינתנו ע"י הדרג המקצועי ולא ע"י הדרג המיניסטרילי, שהוא נושא באחריות לפעולות האלה.

אופיר פינס-פז:

זה צריך להיות קודם כל שר הביטחון.

מני מזוז:

אבל מה יהיה אם ראש הממשלה הוא שר הביטחון?

אופיר פינס-פז:

אז נכתוב שבמקרה שראש הממשלה הוא שר הביטחון יהיה שר אחר, אבל שר הביטחון הוא הכי קרוב למטריה.

מני מזוז:

לא תמיד. כשנדבר על סעיף 10 תראה שיכול להיות שר אחר.

רו כהן:

נדמה לי שאפשר לפתור את זה בכללים הבאים: האחד, הוועדה רוצה שדרך קבע ראש הממשלה יהיה יו"ר ועדת השרים. דבר שני, הוא רשאי למנות מקרב חברי הוועדה אדם שימלא את מקומו רק כאשר נבצר ממנו למלא אותו. דבר שלישי, את זה הוא צריך להודיע לממשלה. אגב, רצוי שהוא יודיע גם לוועדה הזאת, ואז אין בעיה. בשלושת הכללים האלה אתם יכולים לעמוד.

אופ"ר פינס-פז :

מה זה "נבצר ממנו"?

רן כהן :

הוא בחו"ל, הוא חולה באופן שאיננו יכול לתפקד. ראש הממשלה הוא בן-אדם.

היו"ר דוד מגן :

אני מקווה שהכללים שהציג רן כהן מקובלים על חברי הוועדה. צריך לתרגם את זה לשפה המשפטית.

ברוך פרידנר :

יש לי שאלה לגבי סעיף 6(ג), היות שזה אמור להיות נוגע אלי. נאמר כאן: "המגלה או המפרסם, ללא היתר כדין, דבר שנאמר או שנמסר בוועדת הכנסת לענייני השירות, דינו – מאסר שלוש שנים; הביא אדם לגילוי או לפרסום כאמור ברשלנות, דינו – מאסר שנה".

השאלה היא מה המצב החוקי היום, לפני הסעיף הזה, אם מישהו מדליף משהו משיבה של ועדה כזאת, והאם העונש הקבוע כאן הוא יותר חמור.

מירי פרנקל-שור :

נתקיימו דיונים רבים מאוד בקשר לסעיף הזה, בוועדה המשותפת הקודמת, והוחלט להעביר את סעיף 6(ג) לסעיף העונשין בהצעת החוק.

מני מזוז :

אגב, זה לא לחברי הכנסת בהכרח.

היו"ר דוד מגן :

אני מקבל את הצעתה של מירי ואני מבקש שתמצאו אכסניה אחרת לסעיף 6(ג).

ברוך פרידנר :

מה הדין היום?

רן כהן :

אם מדובר על חברי הכנסת, הרי יש להם חסינות. אם מדובר על עובדי הוועדה, הרי יש חוקים בחוק העונשין לגבי שמירת סודיות, אז למה צריך חוק מיוחד?

היו"ר דוד מגן :

סעיף 6(ג) ימצא את מקומו במסגרת סעיף 18.

מירי פרנקל-שור :

או בחוק העונשין.

יוסף לפיד:

זה לא יחזיק מים, כי לפי הסעיף הזה אם ביקשתי ממך סוכר ותה זה שלוש שנות מאסר, כי אין פה כל התייחסות לסודיות אלא למשהו שנאמר.

היו"ר דוד מגן:

כשנגיע לסעיף 18 נתייחס אליו במתכונת חדשה.

רו כהן:

זה סתם מיותר.

היו"ר דוד מגן:

נחליט על כך כשנגיע לסעיף עצמו.

מירי פרנקל-שור:

יש לי הרבה הערות לסעיף 6. בעיניים של הכנסת אני רואה אותו כסעיף החשוב ביותר, מכיוון שהכלי המפקח העיקרי שקיים בחוק הזה הוא ועדת הכנסת. השאלה היא אם להעלות את הטיעונים כאן, או כאשר נגיע לסעיף שלפניו ראש השירות יופיע בפני ועדת השירות.

מני מזוז:

הסעיף הזה הוא רק מקים את הוועדה, הוא לא קובע את הדין שלה.

מירי פרנקל-שור:

יש לי הערות רבות מאוד, ואני חושבת שצריך להתקיים דיון בסעיף שבו נקבע שראש השירות ידווח לוועדה אחת לשלושה חודשים או אחת לארבעה חודשים. ברשותך אני אשאיר את הערותי לסעיף 6 ואעיר אותן כשנגיע לסעיף 11.

היו"ר דוד מגן:

בסדר.

מני מזוז:

סעיף 7 הוא במידה רבה לב לבו של החוק, כי הוא מנסה להגדיר את ייעודו ותפקידיו של השירות. לכן הוא היה אגוז מאוד קשה לפיצוח והיו עליו אין-סוף דיונים ואין-סוף טיוטות. אנחנו מציעים עוד מקצה שיפורים אחד, שמתמקד באותן נקודות או הסתייגויות שקיבלנו במהלך כל התקופה הזאת מגורמים שונים לגבי הסעיף הזה. בגדול הסעיף הזה מנסה להגדיר את ייעודו ותפקידיו של השירות מתוך שתי נקודות מבט. האחת, מתוך הסתכלות מה שירות הביטחון הכללי עושה היום ולאורך כל התקופה מאז שהוא קם, מה התפקידים שלו, מה הנושאים שהוא מופקד עליהם. נקודת מבט שנייה היא ראייה השוואתית מול גופים וחוקים של מדינות אחרות, איך הם מגדירים ומסמיכים את שירותי הביטחון המקבילים אצלם לשב"כ אצלנו מבחינת התפקידים שלו.

המבנה של הסעיף בנוי כך, שפסקה 7(א) נותנת הגדרת ייעוד כללי, כלומר מעין מטרייה כללית שאומרת את ה"אני מאמין" הכללי, ואילו הפסקאות המפורטות של סעיף 7(ב) מפרטות את התפקידים או את הסמכויות לפי תחומי פעילות שונים שנעבור עליהם.

מבחינה מבנית בסעיף 7(א) יש חלוקה בין התפקידים שהשירות צריך למלא ומולם האיומים שעליהם הוא מופקד. אם כתוב "השירות מופקד על שמירת ביטחון המדינה", אז אנחנו

יודעים כמובן שיש עוד גופים, ובראשם צה"ל, שמופקדים על ביטחון המדינה. לכן הייחוד של השב"כ הוא לא בזה שהוא עוסק בנושאים של ביטחון, אלא שהוא מופקד על ביטחון המדינה מפני איומים של טרור, חבלה, חתרנות וריגול, שאלה איומים שצה"ל לא מופקד עליהם. לכן מבחינת התפקידים יש שמירה על ביטחון המדינה ועל המוסדות הדמוקרטיים של המדינה, אלה המטרות שעליהן השב"כ מופקד להגן ולשמור. האיומים שמפניהם הוא צריך להגן על אותם שני ערכים, הביטחון והמשטר הדמוקרטי, הם: טרור, חבלה, חתרנות, ריגול וחשיפת סודות מדינה. כל הדברים הללו מקבלים אחר-כך פירוט מסוים. בהמשך נאמר: "וכן יפעל השירות לשמירה ולקידום של אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים לביטחון הלאומי של המדינה...".

יוסף לפיד:

מה זה "ביטחון לאומי"? איך יכול להיות ביטחון המדינה שאיננו לאומי?

מני מזוז:

המונח "ביטחון לאומי" הוא קצת יותר רחב מהמונח "ביטחון" במובן הצר של המלה. למשל, אם מדינת אויב מתכוונת להציף את מדינת-ישראל במטבע מזויף, זה דבר שיכול לפגוע בביטחון הלאומי במובן שהמדינה יכולה להתמוטט. אלה דברים שהם לא ביטחון במובן שאנחנו רגילים אליו של ביטחון נשק, טרור, צבא. או למשל אם מערכות התקשורת, זאת פגיעה בביטחון הלאומי של בגלל התקפה עוינת של גורם עוין על מערכות התקשורת, זאת פגיעה בביטחון הלאומי של המדינה, כי כל המערכות לא מתפקדות. במובן הזה המונח "ביטחון לאומי" הוא קצת יותר רחב מ"ביטחון" במובן הצר של צבא, נשק וכיו"ב. עיקר התפקידים והסמכויות הם הרבה יותר שמרניים, עוסקים בדברים הרבה יותר שמרניים שעוסקים בגרעין הקשה של פעילות של שב"כ או כל גורם דומה לשב"כ בכל מדינה שבה יש גוף כזה.

[Redacted]

אתה צודק בשאלה שלך. ביטחון לאומי, כמו הרבה מאוד מונחים, לא מוגדר ואי-אפשר ליצור מסגרת ולהגיד מה הגבול של ביטחון לאומי. יש תחום אפור שהוא בעייתי, משום שהוא מחייב שיקול דעת, הוא מחייב פיקוח ובקרה כדי לקבל את ההחלטות הנכונות. אבל הכוונה היא לא להישאר בעולם הצר של טרור, חתרנות וריגול, אלא גם להתמודד עם איומים על הכלכלה, איומים של לוחמה פסיכולוגית נגד מדינת-ישראל, איומים של הסתה, איומים של פגיעה בתשתיות שלפעמים זה על גבול הפלילי ולפעמים על גבול הביטחוני. כלומר יש פה מונח שאומר שאנחנו לא יכולים להגיד שזה לא עומד בהגדרה הצרה של ביטחון ולכן אנחנו לא מתעסקים בזה. ההערה היא נכונה, משום שבאמת יש ערפל בקצוות של תחום ההגדרה.

רו כהן:

הבעיה היא שברגע שבו אתה מגדיר הגדרה כוללת של ביטחון לאומי, אתה לא קובע מה הם גבולותיו. יש דברים שהם ביטחון לאומי של המדינה שהם מעבר לביטחון פרופר של המדינה. זאת מדינת העם היהודי, יש לה קשר לנושאים אחרים ולנושאים כלכליים מאוד בעייתיים. הבעיה היא איפה המגבלה.

אריה רוטר:

לכן זה כרוך באישור הכנסת והממשלה.

רו כהן:

אם מתר יש משבר חברתי מאוד קשה וקמים ארגונים חברתיים שמחליטים להביע בזעם אדיר את הבעיה שלהם, האם השב"כ יפעל?

[Redacted]

לא.

רו כהן:

למה לא? אתה יכול להגיד שאתה מגן על הביטחון הלאומי.

אורי אריאל:

לפי מה שאני קורא בסעיף 7(ב), נדמה לי שמוכן שזה כולל גם את חו"ל, אבטחת שגרירויות וכולי.

מני מזוז:

בסעיף 7(ב) יש פירוט, נעבור עליו בקיצור ואז נגיע לסעיף השיורי של הביטחון הלאומי. לא נתחיל אתו, כי הוא לא לב העניין. סעיף 7(ב) מונה את תחום הפעילות הראשון והוא הדבר העיקרי שבו עוסק השב"כ, וזה סיכול ומניעה של פעילות בלתי חוקית שמטרתה לפגוע בביטחון המדינה, בסדרי המשטר או במוסדותיו.

רו כהן:

פה בדיוק הנזילות של העניין, כי הסיומת היא נזילה. "אינטרסים ממלכתיים חיוניים" זה משפט שאני בעדו, השאלה היא מי יקבע אותו.

מני מזוז:

בפסקה 7(ב)(6) מצוין מה זה ומי יקבע אותו, לכן לא התייחסתי אליו כרגע. פסקה 7(א)(1) עוסקת בסיכול – זה סיכול טרור, זה התפקיד העיקרי של מה שעושה שב"כ. פסקה (2) בסעיף זה עוסקת בדברים יותר טכניים ומוגדרים – אבטחת אנשים, בארץ וגם בחו"ל. יש אבטחת מידע, שזה קביעת כל ההוראות איך שומרים מידי מסווג, ואבטחה של מקומות שקבעה הממשלה. יש החלטות ממשלה שקובעות למשל מיהם האישים המאובטחים לפי פרמטרים שונים, אלה דברים שמשתנים מעת לעת. פסקה (3) עוסקת בהוראות דבר סיווג ביטחוני וסינון ביטחון למשרות, כלומר שב"כ קובע את ההנחיות וההוראות של סיווג הביטחון למשרות מסוימות, וממילא את ההוראות של תהליך סינון הביטחון. בעניין הזה מיעטנו את נבחרי הציבור והשופטים.

רו כהן:

זאת אומרת שאם הממשלה תחליט שצריך לעשות סיווג ביטחוני למנקי הזבל במשרד התעשייה והמסחר, זה נכנס פה? השאלה היא איפה הגדר למעבר אל הבלתי לגיטימי. יחליטו פה שהמורים יהיו בתוך זה והזבלים יהיו בתוך זה, איפה המגבלה?

[Redacted Name]:

המגבלה היא בהוראות שיפרטו מה הסמכות ומה אסור.

רו כהן:

לא ייתכן שהקביעה הזאת תהיה קביעה של הממשלה.

[Redacted Name]:

באישור של ועדת השרים ובאישור של ועדת הכנסת.

רו כהן:

פה אין אישור.

מני מזוז:

יש. בסעיף 21 שעוסק בכללים כתוב "והכל כפי שייקבע בכללים". כללים זה תקנות שעוברות אישור של הוועדה, של הכנסת. זאת לא קביעה עלומה.

מירי פרנקל-שור:

היה דיון ארוך ומקיף מאוד בישיבות של הוועדה הקודמת, ובעקבות הערות שהושמעו שם אני מבינה שהוסף המונח "חבלה".

יוסף לפיד:

מה ההבדל בין טרור לחבלה?

■

גורם עיון למדינת-ישראל מחבל במכונה במפעל תעשייתי. זה עדיין לא טרור. הוא מנסר עמוד חשמל ומפסיק את החשמל, או שורף יער.

יוסף לפיד:

הביטוי "חתרנות" הוא ביטוי פוליטי.

■

גם על "טרור", אגב, אין הגדרה מוסכמת.

יוסף לפיד:

אני בעד חיזוק השב"כ, אבל אם אתה מדבר על חתרנות, אז אין היום עסקן במפלגות הערביות שאי-אפשר להאשים אותן בחתרנות.

■

יש הצעה להגדרה, והיא: "פעילות בלתי חוקית, חשאית או גלויה, של אדם או קבוצה, שמניעה אידיאולוגיים ופוליטיים, שמטרתה או תוצאתה היא פגיעה בביטחון המדינה, בסדרי המשטר הדמוקרטי ובאופיה של מדינת-ישראל כמדינה יהודית".

מני מזוז:

המלה "חתרנות" מופיעה רק בסעיף 7(א), שבא להגדיר באופן כללי במה עוסק השב"כ. היא לא נמצאת בפסקה של סמכות אופרטיבית, ולא במקרה, כי חתרנות אמורה להיכנס לתוך פסקה 7(ב)(1) של פעילות בלתי חוקית.

יוסף לפיד:

אבל ■ אומר שחתרנות זאת פעולה בלתי חוקית, ואני שואל מתי היא הופכת לבלתי חוקית.

מני מזוז:

זה כתוב בחוק העונשין, זאת לא הגדרה שלנו כאן. כל מה שהוא לא חוקי זה עבירות שיש בחוק העונשין. בראייה כללית באים לומר שהשב"כ לא עוסק בפעולות לא חוקיות רגילות שהמשטרה עוסקת בהן ולא בפעולות של שמירה על הביטחון שהצבא עוסק בהן. הוא עוסק בפעולות בלתי חוקיות שמיועדות לפגוע בביטחון המדינה בדרך של חתרנות. חתרנות יכולה להיות

למשל לארגן ארגון טרור במובן של הפקודה למניעת טרור. הפעולה של הטרור היא פעולה בלתי חוקית אחת, להקים ארגון טרור זאת גם פעולה בלתי חוקית, שבמונחים של שירותי ביטחון משתמשים במונח חתרנות. המלה נמצאת כאן כדי לתת תחושה עם איזה סוג של פעילויות השב"כ מתמודד. היא לא מוגדרת אחר-כך כסעיף אופרטיבי, כי אז היינו צריכים להיכנס להגדרות.

יוסף לפיד:

האם קראת את ההגדרה מהחוק הפלילי?

?

לא, אין הגדרה מוסכמת של שני המונחים "טרור" ו"חתרנות". אבל כשאנחנו מחנכים ומכשירים את האנשים לעבודה, לסכל טרור וחתרנות, אני צריך להגיד להם משהו שיהיה הכי קרוב למה שאני רוצה שהם יעשו.

היו"ר דוד מגן:

מדוע שלא נכניס את ההגדרה הזאת לסעיף ההגדרות?

מירי פרנקל-שור:

השאלה היא בשביל מה צריך את ההגדרה הזאת. אני חושבת שצריך למקד את הדיון פה בשלושה משפטים, כי אני חושבת שההתמקדות תביא אותנו אחר-כך לפעולה. בסעיף 7(א) המלים שחבר הכנסת לפיד הזכיר אותן "ופעילות אחרת כיוצא באלה". כלומר יש כאן רשימה של דברים שעליהם מופקד השירות. בסעיף 7(ב)(1) יש עוד משפט של רחב מאוד: "או באינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים כאמור בסעיף קטן (א)". זה סעיף רחב נוסף שנשען על (א). וסעיף 7(ב)(6): "פעילות בתחום אחר שקבעה הממשלה, באישור ועדת הכנסת לענייני השירות, שנועדה לשמור ולקדם אינטרסים ממלכתיים חיוניים לביטחון הלאומי של המדינה". כלומר אני חושבת שקודם כל הוועדה צריכה כאן להגיד את דברה ולחשוב באופן זהיר מאוד האם יש מקום למלים ולסעיפי סל רחבים כאלה, מכיוון שדרך הסעיפים האלה ניתן להכניס הכל, בין אם זה חתרנות ובין אם זה ביטחון כלכלי או פעילות פוליטית. לא משנה מה ייכתב בהאי ליסנא, השאלה המרכזית היא האם יישארו ביטויי סל כאלה שהכל אפשר להכניס לתוכם.

יוסף לפיד:

עובדה שזה לא היה והוסיפו את זה עכשיו.

היו"ר דוד מגן:

זה אחרי שני דיונים מאוד ארוכים לפחות במליאת הוועדה.

מני מזוז:

אגב, רוב התיקונים שעשינו נועדו לצמצם את המונחים האלה ולהגדיר אותם.

רון כהן:

אבל הם לא סגרו את הפרצה הכי גדולה.

מירי פרנקל-שור:

אני בדעה שהיעוד של השירות הוא הדבר החשוב ביותר כאן, וכאן אומר המחוקק איך הוא רואה את אופיו של שירות הביטחון הכללי. יכול להיות שאופיו צריך להתמקד רק בענייני ביטחון או בענייני ביטחון לאומי. לשאלת חבר הכנסת לפיד, אני חושבת שחתרנות יכולה להיות פרשנות שנכנסת לביטחון לאומי.

אני חושבת שאין מקום לסעיפי סל כאלה. אם רוצים לשנות את ייעודו של השירות, שיש סכנה רבה בכל מיני סעיפי סל כאלה, מן הראוי שיאמר המחוקק את דברו והממשלה תבקש מהכנסת לשנות את ייעודי השירות. ייעודי השירות לא יכולים להיכנס בסעיפי סל כאלה בהתאם לקביעת הממשלה שלממשלה יש אגינדה פוליטית, יש אינטרסים מאוד מסוימים והשאלה היא כשהדיונים הם לא בתיקונם. אז צריך להיות פיקוח יעיל מאוד, שהדבר הטוב ביותר יהיה שנקבע פה רשימה סגורה עם מקום לגמישות, כמו שהגדיר את זה היועץ המשפטי של השב"כ, שבכל זאת מדובר בגוף מבצע. אבל ברגע שרוצים לשנות את ייעודי השירות צריכים לבוא לכנסת ולשנות אותם במליאת הכנסת.

דוד טל:

אני חושב שטיבו של חוק כזה שלא נוכל לסגור אותו על פרצות. כשאני יושב כיו"ר ועדת העבודה והרווחה, כמעט על כל קוצו של יו"ד אפשר להתווכח, ואם הייתי רוצה על כל מלה ועל כל נקודה אפשר להכניס פה דברים בעלי עניין, עם הרבה חשיבה מאחוריהם. אני לא חושב שזה העניין שלנו. אני רוצה לתת קרדיט לשב"כ, שהוא נאמן עלי, וגמישות בקטעים כאלה. אני יכול להכניס פה הרבה מאוד שינויים בכל סעיף, אבל אני לא חושב שזאת המטרה שלנו. אחרת לא נצא מזה, משום שלא נוכל לרדת לפרטי פרטים של כל מלה. ראה מה שעשינו כאן רק לעניין ראש הממשלה שיקבע מי יהיה ממלא מקומו לעניין הזה.

רון כהן:

אתה ממלכד את השב"כ, כי הפרצה פה היא לא פרצה שנותנת לשב"כ אפשרות לפרוץ, אלא היא נותנת בידי גורם פוליטי ששולט בשב"כ אפשרות לפרוץ.

דוד טל:

אז אני מצפה שנשמע את זה מאנשי השב"כ. אני לא מקצוען. שיאירו את עיני ואני אשקול ואחליט.

יוסף לפיד:

בהגדרה על חתרנות אמרת, שחתרנות היא פעולה בלתי חוקית, אבל אחר-כך נאמר שהיא לא בלתי חוקית כי היא לא מופיעה בחוק הפלילי.

מני מזוז:

זה לא מדויק. אין הגדרה של חתרנות. פעולה בלתי חוקית יכולה להיות מגוון עצום של דברים. כדי שהיא תהיה בלתי חוקית, על כל פעולה נצטרך להראות שהיא מנוגדת להוראת סעיף זה או אחר בחוק כלשהו, בדרך-כלל חוק העונשין.

מירי פרנקל-שור:

חבר הכנסת טל, כשאני הכנתי את עצמי לדיונים בחוק השב"כ, ואני לא מלווה את זה 13 שנים, קראתי דברים שמעבר להצעת החוק והגעתי לפסקה שלדעתי צריכה להיות הפנס ונר לרגלי חברי הוועדה. אמר את הדברים האלה ראובן חזק, מבכירי השב"כ שחשף את פרשת קו 300. אני מביאה ציטוט שאני חושבת שמשקף את התפקיד של חברי הוועדה: "אי עשיית גבול או מחסום לכוח, זה מה שהביא לכל הפרשה הזאת. תמיד אמרו שהשירות עובד באזור הדמדומים. זה נכון, לכן זה מחייב אותנו לעבוד עם פנס חזק שיראה לו דיוק להיכן הוא הולך ושלא יעזו לכבות את הפנס ולעבור לצדדים אפלים. האפשרות היחידה לעבוד באזור הדמדומים היא שתהיה מאה אחוז בסדר".

אני חושבת שבסעיף רגיש כזה, חבר הכנסת טל, מתפקידו של המחוקק לקבוע בדיוק מהם יעדיו של השב"כ, שחלילה לא ייצא כישלון מתחת ידיו של השב"כ.

אריה רוטר:

אנחנו שוכחים את מה שנאמר כאן ע"י מני ואחרים, היחס שבין 7(א) ל-7(ב). 7(א) נותן הגדרה כללית, אבל שום דבר ממה שכתוב ב-7(א) אי-אפשר לפרוט למעשים אם הוא לא נקוב ב-7(ב). לכן בסופו של דבר אתם צריכים לבדוק את השירות, האם 7(ב) נותן את הכלים ונותן את התפקידים הרלוונטיים. 7(א) הוא בסך הכל מטרייה של ביטויים שאני מודה שחלקם רחבים, חלקם מכסים בדיוק כמו שאמר חבר הכנסת טל, כדי שלא יהיה מצב שלעת צורך פתאום יתברר שיש חור.

צריך לזכור שהשירות הוא ארגון מסכל. זה דבר שהרבה מאוד נוטים לשכוח אותו לעומת המשטרה. המשטרה וגופי האכיפה האחרים מטפלים בעבירה, השירות צריך לפעול לאיסוף מידע, לניתוח, להערכת מצב, למחקר, לתת התרעות על-פי מכלול של מידע שהוא אוסף ובהגדרה הרחבה יותר של המנדט, ולאחר מכן עם כל היקף המידע לפרוט את הפעולות. ואז ב-7(ב) הוא לא יכול לעשות דבר נגד משהו שהוא חוקי, אלא סיכול ומניעה של פעילות בלתי חוקית. ואז רואים בחוק העונשין מה זו חתרנות, האם זו הסתה או המרדה.

יוסף לפיד:

הסתה תכתוב, המרדה תכתוב, אבל חתרנות זה מושג פוליטי. ג'ונתן סוויפט הואשם בחתרנות במאה ה-18, הוא כתב את גוליבר ואמרו שגוליבר זה נגד המשטר המלוכני. כל השירים של דרוויד הם חתרניים, אבל יוסי שריד רצה להכניס אותו לתוכנית הלימודים של משרד החינוך. זאת אומרת, אתה נותן בידי השב"כ כלי של שיקול דעת פוליטי, ואני לא הייתי רוצה להיות במצב שבו אני מגנה את השב"כ על כך שהוא השתמש בביטוי הזה כדי לעצור משורר ערבי לאומני, שאני מאוד לא אוהב אותו.

אריה רוטר:

על זה בדיוק השבתי לך. לעולם לא תוכל לממש את זה ברמה הפרקטית של מעצר וחקירה וכיו"ב, אלא אם כן אתה נכנס לתוך אחת המגבלות.

יוסף לפיד:

אז תוציא את המלה הזאת.

אריה רוטר:

זה היה בממשלה הקודמת, משום שזה מושג כללי.

היו"ר דוד מגן:

המלים סיכול וחתרנות מלוות את השב"כ הרבה מאוד שנים.

רן כהן:

לדעתי זה אינטרס מאוד חזק שלכם לא להשאיר פרצות לכל מיני גורמים שיכולים לעשות לכם כל מיני תרגילים. אני מבין מה הבעיה, כי אני מלווה את השירות המון שנים. למה אתם לא מגיעים להגדרות מאוד מוצקות? משום שיש דברים שקשה להגדיר אותם לפרטי פרטים. אבל מצד שני אנחנו מעירים לכם שגם השארת הפרצה משאירה פרצה גדולה מדי. סעיף 7(א) לא מוגדר ככללים. מלבד זה, במקום שבו יש מלים רגישות, כמו חתרנות, צריך לומר "חתרנות נגד ביטחון המדינה".

מני מזוז:

כל ההערות סבות סביב מונחים רחבים או מעורפלים שיש בחוק.

רו כהן:

בסעיף 7(ב)(3), כל הנושא של לשים כל תפקיד שרוצים לשים אותו תחת עינו הפקוחה של השב"כ, במשטר דמוקרטי אזרחי זה בלתי אפשרי.

אריה רוטר:

זה כפוף לכללים. כללים זה כנסת וממשלה. אין לך מנגנון אחר לסווג תעשייה מסוימת סיווג מסוים.

רו כהן:

"התאמה ביטחונית של אדם לתפקיד או למשרה שסווגו בסיווג ביטחוני" – מי יסווג אותו בסיווג ביטחוני?

אריה רוטר:

זה המצב היום. יש שתי פונקציות, פונקציה אחת שקובעת מה רמת הסיווג הביטחוני לתפקיד מסוים, ויש פונקציה אחרת שקובעת האם אדם פלוני מתאים לאותו תפקיד.

רו כהן:

כתוב: "למשרות בשירות הציבורי ובגופים אחרים כפי שקבעה הממשלה".

אריה רוטר:

בכפוף לאישור הכנסת, כי זה כללים. יש לך גופים פרטיים שהם לא גופים ממשלתיים.

מני מזוז:

כשניסחנו את סעיף 7 ניסינו מצד אחד להגדיר באופן ספציפי את אותם נושאים ששב"כ עוסק בהם ושכל ארגון מסוגו של שב"כ בעולם עוסק בהם. מצד שני, ניסינו להתמודד עם הבעיה שלא ניתן להגדיר באופן סגור רשימה סגורה ומוגדרת של תפקידים ומשימות. לצורך העניין הזה בדקנו חוקים בשורה ארוכה של מדינות וראינו שאין אף מדינה שיש בה הגדרה סגורה. למשל בבריטניה כתוב שהתפקיד של שירות הביטחון זה להגן על ה- **national security** שזה מונח שאין לו הגדרה בשום מקום, ואחר-כך באה רשימה של דברים קונקרטיים, שלא באה לגרוע מההגדרה הכללית. גם בפרטים ההגדרות רחוקות מלהיות מאוד ספציפיות, כי זה כולל למשל הגנה על יציבותה של הכלכלה הלאומית.

מירי פרנקל-שור:

צריך באותה נשימה להזכיר, שהסעיף הזה נסמך על החוק הבריטי. יש ביקורת רבה מאוד על הכלליות של החוק הבריטי.

אריה רוטר:

החוק הזה הרבה יותר מפורט מהחוק הבריטי, שם יש רק שישה סעיפים.

מני מזוז:

החוק הגרמני למשל מדבר, שתפקיד של השירות שם זה להגן מפני ניסיונות המכוונים לפגוע בסדר החוקתי הדמוקרטי והחופשי ונגד קיומה וביטחונה של הפדרציה או של מדינה פדרלית. זה רחוק מאוד מהפירוט שאנחנו עושים. בארצות-הברית יש סמכות לנשיא לקבוע כל פעילות מודיעין מעת לעת שהוא ימצא לנכון שיעסקו בזה. בקנדה מדובר על איומים על הביטחון של קנדה, אגב לא ביטחון לאומי.

יוסף לפיד:

האם בחוק אחד מאלה מופיעה המלה חתרנות?

מני מזוז:

יש מונח קצת יותר מסובך. האוסטרלים מדברים על הגנה של המדינה מפני איומים של טרור, חבלה. כל המונחים האלה הם מונחים שאף אחד לא מסוגל להגדיר אותם ברמה הפרטנית.

דוד טל:

אנחנו דומים לכל אותן מדינות? האם מצב הביטחון שלנו הוא כמו שלהן?

מני מזוז:

זאת בעיה אמיתית. אנחנו מאוד מבינים את הקושי להגדיר סמכויות של שב"כ במונחים מעורפלים. לכן ניסינו להתמודד עם זה בשני כלים. מצד אחד, באותם נושאים שבאופן מסורתי שב"כ עוסק בהם ואפשר להגדיר אותם במדויק, הם מוגדרים בפסקאות 7(ב). לעומת זאת דברים שהם כלליים ניסינו להבטיח שלא ייעשה בהם שימוש לרעה בכלים אחרים. פה באים לידי ביטוי ראשית פסקה 7(ג), שהוספנו עכשיו. במהלך הדיונים עלתה טענה איך אנחנו מבטיחים שלא יעשו שימוש במטרות פוליטיות וכדומה. הוספנו את הסעיף שקובע במפורש שאסור להטיל על השירות כל משימה לשם קידום אינטרסים מפלגתיים או פוליטיים. תמיד מזכירים את סיפורי יערי ושות' משנות ה-50. שנית, לגבי הפעילות האחרת שקבעה הממשלה, שהיא לא מוגדרת באופן פרטני, יש פה כמה תגורות שאם לוקחים אותם במצטבר לדעתי זה מונע אפשרות של שימוש לרעה. כי מה התהליך לקבוע איזושהי פעילות שלא מוגדרת במפורש בחוק, ובכל זאת רוצים להטיל אותה על השירות? ראשית צריך החלטת ממשלה, לא ראש ממשלה ולא ראש שירות. שנית, זה באישור ועדת הכנסת לענייני השירות. כלומר זה בא לכאן. שלישית, היא לא יכולה להיות כל משימה, אלא חייבת להיות משימה שנועדה לשמור ולהגן על אינטרסים ממלכתיים חיוניים של ביטחון לאומי, לא עניינים כלליים. אם אתה לוקח את שלוש התגורות האלה, לדעתי בדרך של תהליך קבלת החלטות אתה מונע אפשרות של שימוש לרעה. זה גם ממשלה, זה גם הכנסת מאשרת ושניהם מוסמכים לאשר רק נושאים שהם אינטרס ממלכתי חיוני לביטחון הלאומי של המדינה.

איזה סוג של דברים? בשנות ה-90, אחרי ההתמוטטות של ברית-המועצות, ארגוני הביון בכל העולם המערבי עברו הסבה די משמעותית מלוחמה נגד הגוש הסובייטי לדברים אחרים. למשל במדינות העולם המערבי מרכיב מרכזי בפעילות של גופים כמו שב"כ הוא נושאים כלכליים כמו ריגול תעשייתי, פשיעה בין-לאומית וכיו"ב. הנושא השני זה עבירות חמורות בין-לאומיות, כמו הון שחור, סחר בסמים ודברים שנעשים ברחבי הגלובוס ושבהם יש יתרון יחסי מקצועי מסוים לגוף כמו שב"כ או גופים מקבילים על פני משטרה שגרתית. לכן אין לנו בשום מקום סמכות פתוחה לשב"כ לעסוק במשהו שהוא תחת הגדרה כללית.

חבר הכנסת רן כהן, המלה "חבלה" או "חתרנות" לא נמצאת פה לבד. כתוב: "השירות מופקד על שמירה של ביטחון המדינה ומוסדותיה ומשטרה הדמוקרטית מפני חתרנות". כלומר רק חתרנות שבאה לפגוע בביטחון המדינה או במשטר הדמוקרטי שלה.

יוסף לפיד:

האם יש הגדרה בחוק הזה מה זאת חתרנות?

מני מזוז:

לא, כמו שאין הגדרה מה זה טרור.

סעיף 7(ב)(1), שעוסק בסיכול ומניעה, שזאת הסמכות המהותית המבצעית לעצור אנשים, למנוע מהם לעשות פעולות, זה רק נגד פעילות בלתי חוקית. לכן כל מלה שנכתוב לא תעזור. אבל

יש סעיף אחר, פסקה (7), שהיא מרכיב מהותי בעבודה של כל שירות, וזה איסוף מידע. שירות ביטחון אוסף מידע גם על איומים, לא רק על פעולות בלתי חוקיות. ארגון ביון אוסף מידע על התארגנות של ארגון טרור לפני שהוא הפך לארגון טרור וביצע עבירות פליליות. בקטע הזה זה יכול להיות איסוף מידע גם על פעולה שהיא עדיין לא בלתי חוקית, אבל היא יכולה להיות פעולת הכנה לפעולה בלתי חוקית.

אני לא יודע אם יש בעיה גדולה, ואני מניח שאפשר לשקול למחוק את המלה "חתרנות". זה לא ישנה. אני חושב שדווקא מבחינת השקיפות של גוף כמו שב"כ צריך לומר שחתרנות מאז ומתמיד היתה מהפעולות ששב"כ או כל גוף דומה לזה עוסק בהם. הוא אמור לעקוב, להיות עם עין בוחנת על התארגנויות. חתרנות זה רק נגד ביטחון המדינה ונגד המשטר הדמוקרטי. זה מוגבל רק בהתארגנויות שמכוונות לפגוע בביטחון המדינה או במשטר הדמוקרטי. זה תפקידו של שירות ביטחון. אגב, בגרמניה שירות הביטחון נקרא "שירות להגנה על החוקה". כל הראייה שם היא ששירות צריך להבטיח שלא יהיה נאציזם פעם נוספת, ושלא יהיה נאציזם זה לא רק שהם ישרפו חלילה בית-כנסת, אלא גם כשהם מקימים תאים של גלוחי ראש או ארגונים נאציים, הוא חייב לעקוב אחרי הפעילויות האלה. לכן אני לא רואה את החשיבות בעצם המלה חתרנות. היא לא היתה, ואם היא תיעלם לא יקרה כלום.

ברוך פרידנר:

למעשה זה קיים בשורה הראשונה ממילא, לפי הדברים שתיארת.

מני מזוז:

נכון. אגב, גם אם היינו מוציאים את המלה חבלה, אז חבלה תיפול להגדרת טרור. אבל אנתנו חשבנו דווקא שצריך לשים כמה שיותר על השולחן מה עושים באמת, ולא להתחבא מאחורי כותרות מאוד כלליות. ניסינו לפרט כמה שיותר דברים. למשל עכשיו קיים דיון על כך שצריך להתחיל לעשות מערכת להגנה על מערכות ממוחשבות במדינת-ישראל. בכל העולם המערבי כולם מבינים שתקיפה של מערכות ממוחשבות של מדינה יכולה לשבש את כל התפקוד של המדינה יותר מהתקפת טרור רגילה. זה מסוג הדברים שאפשר להתווכח אם הוא נכנס לאחד הסעיפים הקונקרטיים, אבל אין ספק שהוא נכנס בהגדרה הזאת של אינטרס לאומי חיוני של ביטחון לאומי של המדינה. האיומים משתנים כל הזמן, ולכן חשוב שיהיה סעיף שיאפשר לממשלה, בפיקוח של הכנסת, מעת לעת להטיל גם תפקידים נוספים או לשנות תפקידים שמוטלים על השב"כ, אבל לא השב"כ מחליט ולא ראש הממשלה מחליט לבד, אפילו לא הממשלה מחליטה לבד. יש פה איזשהו תהליך מאוד מבוקר. לא מצאתי בשום מדינה בעולם חוק שב"כ שעושה רשימה סגורה ומוגדרת. תמיד זה "ובין היתר" ושימוש במונחים כלליים, כי אלה דברים שאף אחד לא מסוגל להגדיר אותם. גם מדינות אחרי הרבה שנים של חקיקה לא מצליחות להגדיר את הדברים באופן פרטני ומדויק.

היו"ר דוד מגן:

האם "חתרנות ביטחונית" זה מוגדר יותר?

מירי פרנקל-שור:

לא צריך. ברישא של סעיף קטן (א) נאמר: "השירות מופקד על שמירת ביטחון המדינה, מוסדותיה ומשטרה הדמוקרטי מפני איומי טרור, חבלה, חתרנות, ריגול..." – הכל קשור לביטחון. עיקרו של הדיון הוא לא החתרנות, אלא חברי הוועדה צריכים לשים את הדגש על הסעיפים המעורפלים הבלתי ברורים, שזאת שאלה מאוד עקרונית האם הם צריכים להישאר פה כסעיפי סל שדרכם אפשר להכניס את הכל, למרות שקיים הפיקוח של הממשלה ושל השירות, או לא.

_____:

בסעיף הזה יש סקאלה של איומים ששירות ביטחון כללי מתמודד אתה. הוצאת המלה "חתרנות" משאירה חור של שורה של מעשים שלשירות ביטחון כללי אין האיום, כלומר הוא מתעסק עם טרור אבל לא כל חתרנות היא טרור. יש חתרנות שהיא לא טרור.

לגבי הסעיף הפתוח של אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים. יש הרבה מאוד פעילויות שב"כ עושה והן קשורות לביטחון הלאומי או לביטחון בכלל, והן לא נופלות במלים כמו טרור, חבלה וכולי.

יוסף לפיד:

ומה ביחס למלים "וכיוצא באלה", שזה חור שאפשר להכניס בו כל דבר בעולם?

?

אני מבין את המלים במשמעות: כיוצא באלה שפוגעים בביטחון, כיוצא באלה שדומים לטרור וכן הלאה.

דוד טל:

כולנו מסכימים על זה.

מני מזוז:

סעיף ייעוד הוא דומה למה שיש בחוקים היום כסעיף מטרה. הוא לא בא להגדיר סמכויות, הוא בא לתת הצהרה מה החוק הזה רוצה לעשות. 7(א) הוא סוג של הצהרה מה שב"כ עושה, במנותק מהגדרות משפטיות פורמליות שבאות אחר-כך בסעיף 7(ב) ואחר-כך בסעיפים 8, 9, ו-10 עוסקים בסמכויות מוגדרות. זה אמור לתת תחושה גם מה הוא עושה, גם את חלוקת העבודה שלו בינו לבין משטרה לבין צה"ל לבין מוסד. אלה גופים ביטחוניים שונים, כולם עוסקים בביטחון ובכל זאת הם עוסקים בהיבטים שונים של אותו נושא.

היו"ר דוד מגן:

בשונה ממה שעבר במליאה וכמובן ממה שמופיע בנוסח הכחול, יש כאן הצעה לגבי סעיף (ג) שאמור לתת תשובה לכל החששות ולסימני השאלה לדברים שעלולים להיות פרוצים וחלילה להתפרש בצורה לא נכונה. כפי שמני הזכיר קודם, השירות יפעל ברוח ממלכתית, לא תוטל על השירות משימה לשם קידום אינטרסים מפלגתיים פוליטיים.

(הישיבה הופסקה בשעה 14:00 וחודשה בשעה 14:30)

היו"ר דוד מגן:

סעיף 7(ג) בניסוח רחב יכול לסלק את כל סימני השאלה והחששות שעלו מהניסוחים הקודמים ל-7(ג) בתוך סעיף 7.

מירי פרנקל-שור:

אבל אם סעיף קטן (ג) בא לענות על השטחים האפורים שקיימים, 7(ג) לא בא לענות על השטחים האפורים האלה.

מני מזוז:

7(ג) אמור לתת מענה חלקי לפסקה 6, כי במסגרת פסקה 6 עלו חששות משני סוגים. האחד, של שימוש בפסקה 6 למטרות פוליטיות, ועל זה עונה סעיף 7(ג), וחששות אחרים אמרו שזה ירחיב באופן בלתי מוגבל, אז הוספנו את הביטחון הלאומי, שזה יהיה מעין גדר מסביב לנושאים שאפשר בכלל לעשות בהם שימוש בסעיף 6.

מירי פרנקל-שור:

כשאתה אומר "הביטחון הלאומי", האם הכוונה שלך היא למה שמופיע בסעיף 26א רבתי לחוק שירות הביטחון, ששם מדובר על הביטחון הלאומי של יעדים ביטחוניים? יש הרי הסכם עם הצבא בעניין שירות החיילות, שיכולות להיות גם בצה"ל וגם בשב"כ וגם לעסוק בעניינים שיעדם ביטחון לאומי, כמו מורות חיילות, בתי-חולים וכולי.

מני מזוז:

במושג "ביטחון לאומי" לא ראיתי מול העיניים לא חינוך ולא בריאות.

היו"ר דוד מגן:

נניח לשאלה חתרנות, חתרנות יכולה להתפרש גם כחתרנות פוליטית, מדינית וכיו"ב. חשבתי שנאמר בסעיף 7(ג): "השירות יפעל באורח ממלכתי, לא תוטל על השירות משימה העלולה להיות נגועה בעניינים פוליטיים..."

מני מזוז:

אני מסכים אתך שזה משליך על המונח "חתרנות" במובן שזה מגביר את האפשרות לעשות שימוש בחתרנות בהקשר הפוליטי, אבל זה כבר כתוב. אני לא רואה מה אנחנו יכולים להוסיף פה. חתרנות שהשב"כ עוסק בה היא רק חתרנות שמאיימת על ביטחון המדינה או על המשטר הדמוקרטי. הסעיף הזה הוא סעיף כללי, שאומר בכל הסוגים של הפעילויות של השב"כ לא תוטל עליו. אגב, יש פה שתי חלופות בראייה שגם השב"כ ביוזמתו לא יעסוק בעניינים פוליטיים וגם שהממשלה לא תטיל עליו דברים כאלה. החלק הראשון מופנה לשירות עצמו, הוא צריך להיות תמיד ממלכתי, וה"לא תוטל" מופנה לראש הממשלה שלא יטיל על השירות משימות עם גוון או מטרה פוליטית.

מירי פרנקל-שור:

אם לא הייתם כותבים שהשירות יפעל באורח ממלכתי, זה לא מובן מאליו?

מני מזוז:

זה מובן.

מירי פרנקל-שור:

זה מיותר לחלוטין. הרי חלילה וחס שמישהו יחשוב שהשירות לא יפעל באורח ממלכתי.

מני מזוז:

זה סעיף מקובל. בכמה מדינות יש הוראות מהסוג הזה, ששירות הביטחון לא יעסוק בעניינים פוליטיים.

מירי פרנקל-שור:

אני מדברת על המלים "השירות יפעל באורח ממלכתי". לדעתי אנשי השירות צריכים להתנגד לסעיף כזה.

מני מזוז:

הסעיף הזה סוכס בוועדת שרים על דעת ראש השירות.

?

ההיגיון הוא שזה מגן על הציבור מפני השירות ועל השירות מפני השלטון. אנחנו מוכנים להוריד את זה.

היו"ר דוד מגן:

בסעיף 7(ג) תראו איך אתם יכולים להוריד את החשש מפירוש של חתרנות כפי שעלה כאן.

מירי פרנקל-שור:

מה ההחלטות לגבי סעיף 7? האם הסעיף נשאר ככתבו וכלשונו? האם כל סעיפי הסל והמלים "כיוצא באלה" נשארים?

מני מזוז:

בוודאי. רק בסעיף 7(א) יש "כיוצא באלה".

מירי פרנקל-שור:

יש שלושה מקומות שהצבעתי עליהם קודם לכן. הצבעתי על הבעייתיות שקיימת בסעיף 7(א) במלים: "ופעילות אחרת כיוצא באלה". אני מציעה מצד אחד להוריד את המלים "כיוצא באלה", ומצד שני אם יש רצון של השירות להרחיב מעט את הרישא.

שאלה שנייה היא בכל הנושא שמופיע בסעיף 7(א) ובסעיף 7(ב)(1): "באינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים כאמור בסעיף קטן (א)".

מני מזוז:

זה אותו אחד, הוא מופיע שלוש פעמים.

מירי פרנקל-שור:

אני מדגישה שהוא חוזר כמה פעמים, מכיוון שבהמשך החוק יש התייחסות למינוח הזה. ובסעיף 7(ב)(6): "פעילות בתחום אחר שקבעה הממשלה..." – כאן זה סעיף הסל הכולל. הסעיף הזה, שהוא כל-כך מעורפל וכבר בסעיף הבא יש אליו התייחסויות, השאלה היא אם צריך לאשר סעיף כל-כך כללי. אני רוצה להזכיר, שבוועדה המשותפת הקודמת היתה התנגדות של חברי הכנסת לכלול סעיף כל-כך מעורפל.

מני מזוז:

זה לא מדויק. היתה התנגדות של שני חברי-כנסת בלבד מבין שמונה שהשתתפו באופן קבוע.

מירי פרנקל-שור:

ההתנגדות היתה של בני בגין ושל דן מרידור.

: [REDACTED]

זה לא היה נוסח החוק, היה נוסח אחר בלי התוספות שמצוינות כאן.

מירי פרנקל-שור:

מה זה משנה?

: [REDACTED]

לפני כן לא היה המונח "ביטחון לאומי".

אריה רוטר:

היה כתוב: "אינטרסים ממלכתיים חיוניים של המדינה". את זה הגבילו ב"ביטחון לאומי".

: [REDACTED]

הם לא כבלו על הנוסח הזה, הם כבלו על הנוסח הקודם.

היו"ר דוד מגן:

קראתי את הפרוטוקולים מהשיבות הקודמות ואני לא מתכוון להתחיל את הדיונים מהתחלה. נתתי משקל לסעיף 7(ג), שבא לפתור הרבה מאוד סימני שאלה. ניתנו כאן התשובות ואני רוצה להתקדם. אני רוצה לשכנע את חברי הוועדה לגבי המלים "כיוצא באלה" שאנחנו ניתן את דעתנו במועד נפרד, לקראת סיכום הדיונים, כי אלה בהחלט מלים שעלולות לפרוץ כאן לגזרה מאוד רחבה.

מירי פרנקל-שור:

מה אתה מתכוון שיפורט יותר בסעיף 7(ג)?

היו"ר דוד מגן:

הוא מפורט עכשיו, הוא לא היה במקום. עכשיו מופיע: "השירות יפעל באורח ממלכתי, לא תוטל על השירות משימה לשם קידום אינטרסים מפלגתיים פוליטיים". יכול להיות שצריך להיות "שיש להם נגיעה לעניינים פוליטיים", אבל זה עניין של ניסוח ואפשר לעשות אותו בשלב השיפוץ. אני חושב שהנוסח הזה עונה גם על השאלות ששאלנו את עצמנו לגבי "חתרנות", שזה מושג רחב, וגם לגבי דברים שהיו עלולים לפתוח פתח לכיוונים שאנחנו לא רוצים לחשוב עליהם.

מירי פרנקל-שור:

בסעיף 7(א), במלים "לקידום על אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים", היתה הצעה שבמקום "לקידום" יבוא "לשמירה של אינטרסים ממלכתיים חיוניים".

: [REDACTED]

זה עוד יותר גרוע, כי זה הרבה יותר רחב. בשמירה של אינטרסים ממלכתיים חיוניים בכלל אין זיקה לביטחון.

מירי פרנקל-שור:

כתוב "לשמירה ולקידום של אינטרסים..."

היו"ר דוד מגן:

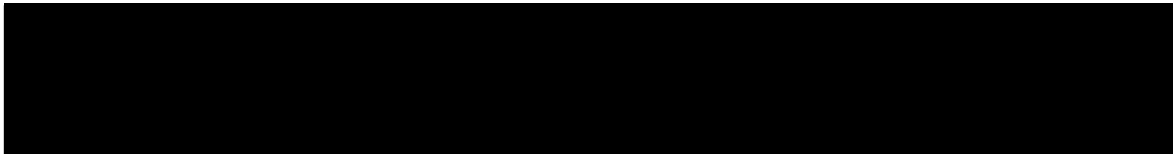
אני חושב שמירי תרמה תרומה גדולה מאוד בעניין של "כיוצא באלה". זה מושג שמחייב חשיבה מיוחדת. בשלב הסיכומים נתייחס לשאלה אם לשנות נוסח.

?

בסעיף 7(ב)(5) אנחנו מציעים את הנוסח: "קיום מחקר מודיעיני, מתן יעוץ והערכת מצב לממשלה ולגופים אחרים שקבעה הממשלה".

היו"ר דוד מגן:

זה לפי הערה של מבקר המדינה?

אריה רוטר:

בסעיף 7(ב)(3), לגבי הנושא של בדיקת ביטחון השופטים, מתברר שכאשר ההצעה הכחולה הוגשה עמדת הממשלה היתה ששופטים לא נבדקים, הם כמו נבחר ציבור. בינתיים כנראה שמערכת המשפט עצמה, כפי ששמעתי מהשופט זמיר ביום חמישי בערב, מהרהרת שנית בעניין. האמת היא שדעתה לא נשמעה בסיבוב הקודם, והשופט זמיר היה יו"ר ועדת משנה במסגרת ועדה למינוי שופטים והם המליצו לבחון את השאלה הזאת מחדש וכמובן לשמוע דעות, אבל בראייה חיובית. הדיון המהותי אצלם נקבע לפברואר, ואני אמרתי שזה לא מתאים ללוח הזמנים הזה. לכן צריכים להתכנס בשלב זה בממשלה, אולי להגיע לנשיא בית המשפט העליון לשמוע מה עמדתם, כי אם עמדתם שונה מעמדת הממשלה צריך לשמוע את זה.

מני מזוז:

נסתדל לקראת יום חמישי לעשות בירור ראשוני. בינתיים זה הנוסח שאושר בזמנו בממשלה.

ברוך פרידנר:

בנושא הזה אנחנו בחפיפה ובתיאום עם המלמ"ב?

אריה רוטר:

בינתיים המלמ"ב פועל לפי הנחיות שלנו.

?

המלמ"ב קובע שמשרה מסוימת היא בסיווג X או Y. אנחנו בודקים את הכללים לפיהם נקבע הסיווג של המשרות ואנחנו גם בודקים את ההתאמה הביטחונית של אדם למשרה מסוימת.

מני מזוז :

זה לא מקרה שבפסקה (3) כתוב "כפי שתקבע הממשלה", כי הממשלה מוסמכת לחלק את האחריות על נושא של סיווג משרות. חלק מהמשרות הן באחריות סיווג של מלמ"ב והשאר באחריות שב"כ. לכן יש ההסתייגות "כפי שתקבע הממשלה", וזה יהיה בכללים שיאושרו.

יוסף לפיד :

בסעיף 7(ב)(3) נאמר "בשירות הציבורי ובגופים אחרים". לאילו גופים הכוונה?

מני מזוז :

יש גופים שעובדים עם מערכת הביטחון.

אריה רוטר :

כשנאמר "השירות הציבורי" הכוונה היא לשירות המדינה.

מני מזוז :

יש גם חברות פרטיות שעובדות עם מערכת הביטחון, וגם היום מתנים שכל מי שעובד על פרויקט ביטחוני צריך לעבור סינון מסוים.

מירי פרנקל-שור :

לגבי הסעיפים 8 ואילך, עד סעיף 7 נערכו דיונים לגבי הצעת החוק המוצעת. סעיף 8 מעולם לא עלה על שולחן הוועדה הקודמת ולא על שולחן הוועדה הזאת. צריך לדון בכל סעיף.

מני, האם אמרת שסעיף 7(א) הוא סעיף מטרה?

מני מזוז :

7(א) הוא כמו מטרה וסעיף 7(ב) הוא תפקידים.

מירי פרנקל-שור :

האם אפשר להעביר את סעיף 7(א) לסעיף מטרה בהצעת החוק?

מני מזוז :

לא, כי זה לא בדיוק מטרה, זה ייעוד. אמרתי שהוא דומה למטרה במובן שהוא לא אומר דבר נורמטיבי קונקרטי.

מירי פרנקל-שור :

יש הבדל בין ייעוד לבין מטרה.

מני מזוז :

הוא לא סעיף מטרה, הוא דומה בתכלית שלו. הוא בא לתת לקורא תמונה כללית על מה מדובר, ואחר-כך באים הפרטים הקונקרטיים והנורמטיביים.

מירי פרנקל-שור :

בסעיף 4(א) נאמר: "השירות נתון למרות הממשלה; הממשלה תאשר יעדים לשירות בכפוף להוראות חוק זה". האם היעדים שתאשר הממשלה הם בהתאם ליעדי המסגרת שנקבעו בסעיף 7(א)?

מני מזוז :

סעיף 7 לא עוסק ביעדים, אלא ביעוד. אלה דברים שונים.

מירי פרנקל-שור :

נכון, אבל היעדים שתקבע הממשלה צריכים להיות במסגרת יעוד.

מני מזוז :

בוודאי, אבל זאת רמה הרבה יותר נמוכה של דברים. בסעיף 4(א) כתוב במפורש: "בכפוף להוראות חוק זה".

מירי פרנקל-שור :

גם אם לא היה כתוב זה היה ברור.

מני מזוז :

נכון, אבל זה כתוב כדי להדגיש את זה.

מירי פרנקל-שור :

ייתכן שאני אציע לוועדה בהמשך להעביר את קביעת היעדים ע"י הממשלה ממקומו.

מני מזוז :

למה? זה דבר מובהק של המהות של השירות לממשלה. זה כמו שהממשלה במכניזם שונים קובעת יעדים לצה"ל.

מירי פרנקל-שור :

בחוק יסוד: הצבא זה לא נקבע. אני מציעה שנחזור לזה בהמשך.

היו"ר דוד מגן :

יש לנו כמה דברים שנשארו פתוחים. הגדרת נהלי השירות, אם בכלל לכלול; לנסח לפי רוח הדברים שנאמרו כאן את סעיף 5(ג) ולשנות את האכסניה שלו, הוא יהיה 4(ג); את סעיף 6(ג) נעביר לסעיף 18 בינתיים; בסעיף 7(א), "כיוצא באלה", נדון אם לכלול את המלים האלה או לא או לנסח אחרת; בסעיף 7(ב)(3) נחליט אם לכלול שופטים או לא, לפי מה שהמערכת תגיד לנו בעקבות המגעים בין היועץ המשפטי לממשלה לבין נשיא בית המשפט העליון; בסעיף 7(ב)(5) ברישא הוספנו "מחקר מודיעיני". יותר לא נחזור לדון בסעיפים 1-7, אלא אם יהיו מגמות או הצעות לשיפוצים בשלבי הסיכומים.

אנחנו עוברים לדיון בסעיף 8.

מני מזוז :

בסעיף 7 היתה לנו הרמה המופשטת ביותר, ייעוד השירות, מתחת לזה הגדרה של תפקידים. בסעיף 8 ובכמה סעיפים בהמשך באות סמכויות לצורך ביצוע התפקידים. כדי לבצע תפקיד למשל של סיכול טרור, אילו סמכויות אנחנו נותנים לשירות. כי סיכול הטרור זה תפקיד, אבל זה לא הכלים לבצע את התפקיד הזה. סעיף 8 עוסק בכלים המשפטיים, בסמכויות שאנחנו מפקידים בידי השירות על-מנת שיוכל לבצע את התפקידים שהחוק מטיל עליו. כאן יש הדברים בצורה די ברורה. לאסוף מידע זה הדבר הקלאסי; להעביר מידע לגופים אחרים, זה בדרך-כלל העברת מידע בין השב"כ למשטרה ולגופי ביטחון אחרים; לחקור חשדות בקשר לביצוע עבירות, באותם נושאים שהשב"כ מבצע חקירות, בתחומי טרור בעיקר וריגול. היום השב"כ עושה את זה מכוח הסמכה של השר לביטחון הפנים.

יוסף לפיד :

למה לא כתוב "לחקור חשודים וחשדות"?

מני מזוז :

אפשר גם וגם, אין בעיה.

סעיף 8(א)(4) הוא סעיף שהוזכר כמה פעמים בעבר, והוא השימוש בסייענים לצורך ביצוע משימות. שב"כ, כמו כל גוף בדומה לו ובמידה מסוימת אפילו המשטרה, מסתייע באנשים מחוץ לשירות לצורך מילוי משימותיו. הנושא הזה מעורר לפעמים קשיים. סעיף 8(א) מדבר במפורש על כך שהשב"כ מוסמך באמצעות עובדיו. הסמכות לחקור היא רק של עובדי השב"כ, הסמכות להעביר מידע היא רק לעובדים, הסמכות לאסוף מידע היא רק לעובדים. ההסתייעות היא דבר מוגבל והיא תהיה כפופה לכללים. כללים זה סוג של תקנות שטעונות אישור של הכנסת. היום זה מוסדר בכל מיני נהלים פנימיים של השב"כ, הכללים יגדירו באילו דברים אפשר להסתייע באנשים חיצוניים, תחת אילו מגבלות, למי מדווחים וכיו"ב, כדי למנוע חוסר פיקוח על השימוש במה שמכונה סייענים. הנושא הזה כולו צריך להיות מוסדר בכללים שיאושרו ע"י הכנסת.

אריה רוטר :

הסעיף די ברור. זה בעצם חלק ממשימה מובנת מאליה, ששירות ביטחון כללי, כמו כל גוף מודיעיני, מסתייע גם באנשים שאינם עובדי השירות. חשבנו עוד מהשלב הראשוני של החקיקה הזאת, שראוי שהדבר יהיה מוסדר בכללים, דהיינו ברמה נורמטיבית של תקנות אבל שלא יתפרסמו, כדי לשים את הסמכויות ואת המגבלות. הפרטים קיימים היום בנהלים, אבל זה יעלה קפיצת מדרגה נורמטיבית.

אורי אריאל :

הנהלים האלה שהיו קיימים בשירות עד היום הובאו לידיעה?

אריה רוטר :

בכלל לא.

מני מזוז :

סעיף 8(ב) גם הוא בא להסדיר מצב שקיים היום, כדי שעובד שב"כ שנוזקק לעצור אדם צריך לקבל הסמכה כאילו הוא שוטר מהשר לביטחון הפנים, וזה בא להסדיר את זה מכוח החוק שירות בלי להזדקק לשר לביטחון הפנים.

סעיף 8(ג) בא בעיקרו לאפשר את עבודת אבטחת האישים של השב"כ.

אורי אריאל:

האם בעלי תפקידים זה כל אחד?

מני מזוז:

לא. זה בא לומר שלא לכל עובד שב"כ יש סמכויות שוטר, אלא למי שיוגדר במפורש. כתוב בסוף: "הכל כפי שייקבע בתקנות ובכללים עם השר הממונה". כלומר מה שאנחנו רואים מול העיניים הוא שיהיו, בכללים או בתקנות, סוגים של תפקידים שרק להם יהיה אישור, ואדם כזה יצטרך להחזיק תיעוד, כפי שנאמר בסעיף אחר-כך, כדי שיידעו שהוא מוסמך להפעיל סמכות שוטר.

[REDACTED]

לגבי 8(א)(4), שלא תהיה אי הבנה. בהסתייעות באדם יש גם גיוס מקורות. אני לא חושב שהטכניקה והתורה של גיוס והפעלה צריכה לעבור דרך הכללים.

מני מזוז:

[REDACTED]
זאת שאלה לא פשוטה והיא לא עניין ביטחוני, היא עניין שמערב שיקולים רחבים יותר. אלה שאלות עקרוניות שבהן יצטרכו לקבוע נורמות ברורות בכללים, לא את ההיבט המבצעי-המקצועי, שבמסגרתן יפעל השירות בתחום הזה.

סעיף 8(ג) עוסק באבטחה.

היו"ר דוד מגן:

מדוע משתמשים במלה "חצרים" ולא ב"חצרות"?

מני מזוז:

חצרים זאת מלה יותר רחבה, זה שטח. הגבלנו חצרים שהם מבנה פרטי. לדוגמה, איש אבטחה לא יכול להיכנס לדירה של מישהו בלי רשותו בשביל לתצפת, אבל הוא יכול לעלות על הגג בשביל לראות שלא נמצא שם מתנקש.

ברוך פרידנר:

אם כך הוא יכול להיכנס למרפסת או לגינה, כי כתוב "שאינם מבנה פרטי סגור".

מני מזוז:

אי-אפשר להיכנס למרפסת בלי לעבור דרך הדירה.

מירי פרנקל-שור:

הטיעון של מני לגבי כניסה של היחידה לאבטחת אישים הוא מאוד כובש, וזה ברור מאוד. מי לא יעלה בדעתו לאפשר ליחידה לאבטחת אישים לקבוע את משכנה בחצר? אבל אני חושבת שהסעיף הזה טומן בחובו פגיעה ממש בזכויות האזרח. אם אנחנו קוראים את סעיף קטן (א) אנחנו שמים לב שאין כל הגבלת זמן לכניסה לחצרים שלי. אפשר להקים אוהל בחצר שלי, כל עוד אפשר מהחצר שלי לקבל ולאסוף מידע. אין כאן כל פיקוח מכל סוג שהוא לגבי משך הזמן או לגבי הכניסה או כל דבר אחר בעניין הסעיף של להיכנס לחצרים. כאשר מדובר על "לשם מילוי תפקידי השירות לפי סעיפים 7(ב)(1), 7(ב)(2) או 7(ב)(6)", לגבי 7(ב)(6) אין לנו אפילו מושג מה זה האינטרסים הממלכתיים שהם לביטחון המדינה.

מני מזוז :

סעיף 8(ג) לא מפנה לסעיף 7(ב)(6).

מירי פרנקל-שור :

אבל לדעתי אי-אפשר לאשר סמכות נרחבת כזאת ללא הגבלה של זמן. אפילו אם היחידה לאבטחת אישים תשב אצלי שבועיים בחצר, ואני לא רוצה שהיא תשב אצלי שבועיים.

אורי אריאל :

יש בית ליד בית ראש הממשלה, והשב"כ מחליט לשבת בחצר שבועיים. אם זה יומיים זה בסדר.

מירי פרנקל-שור :

אולי מישהו לא רוצה שיישבו אצלו יומיים.

אורי אריאל :

יש עניין של צורך מידי.

מני מזוז :

לפי הבנתי זה לא אמור להתייחס לא לשבועיים, לא ליומיים וגם לא ליום. זה אמור להיות לביצוע בלבד.

מירי פרנקל-שור :

אז בואו נכתוב את זה.

אריה רוטר :

התשובה היא שכל סעיף סמכות בכל החוקים תמיד צריך להתפרש באופן סביר והוגן, ולא שרירותי ולא מופרז. הסעיף הזה לא נקלט מהאוויר, הוא סעיף שמאוד חשוב ליחידה הזאת, כי לפעמים לצורך מבצע אבטחה צריך להעמיד צלף על הגג.

יוסף לפיד :

אם מישהו מחליט שכדי להגן על ביתו של ראש הממשלה היחידה הזאת צריכה לנצח לשבת בחצר הסמוכה, על-פי החוק הזה בעל החצר לא יכול לסלק משם את השב"כ. זה לא סביר.

אריה רוטר :

השאלה היא אם השיקול להישאר שם באופן קבוע הוא שיקול סביר, אם הוא מידתי.

יוסף לפיד :

הוא יגיד שמבחינה ביטחונית זה סביר.

אריה רוטר :

למשטרה יש סמכות לסגור רחובות ולשנות תעבורה, ובכל פעם שיש משלחת או ביקור חוסמים רחובות. אתה לא שואל מה סמכות המשטרה. ההנחה היא שצריך לעשות את זה.

מירי פרנקל-שור:

בעניין זה מדובר בפרקי זמן קצרים, ועל זה אין מחלוקת.

[REDACTED]:

זה לא חל על מבנה פרטי סגור. מדובר בחצרים שאינם מבנה פרטי סגור.

יוסף לפיד:

חצר היא לא מבנה פרטי סגור.

מירי פרנקל-שור:

אתה חייב שתהיה לך כאן איזושהי ביקורת. נכון שאתם מתנהלים באופן ממלכתי ואתם עושים כל דבר באופן סביר, אבל מעל פרק זמן מסוים חייבים לחשוב על איזושהו מנגנון אחר.

אריה רוטר:

אם תקבעי את פרק הזמן כבר יצרת לעצמך סף שיהיה עוד יותר בעייתי.

מירי פרנקל-שור:

ברור שצריך לקבוע פרק זמן מסוים, כי אתה לא יכול להגיד שכל אזרח יפנה לבג"ץ.

אריה רוטר:

זה יהיה גרוע מאוד אם חוליית אבטחה צריכה לתת כיסוי של רבע שעה או חצי שעה, היא תצטרך לעבור איזושהו מחסום.

מירי פרנקל-שור:

זה לא מה שאני אומרת.

יוסף לפיד:

זה לא רציני לתת תשובות כאלה, כי אתה יודע שהיא לא מדברת על רבע שעה. היא אומרת שהיחידה לאבטחת אישים יכולה להחליט, וזה יכול לקרות, שכדי לראות את הכניסה לביתו של ראש הממשלה צריך לשבת בחצר הזאת כל זמן שהוא ראש הממשלה.

מני מזוז:

אני מסכים שזה לא סביר וזאת לא היתה הכוונה. אנחנו נבדוק איך לסגור את הפרצה. אני לא בטוח שבחיים היא תהיה.

יוסף לפיד:

היא יכולה להיות.

מני מזוז :

היא יכולה להיות במובן שייתכן שהמקום הכי טוב לאבטח את חלון חדר השינה של ראש הממשלה זה החצר שלי, אבל היא לא יכולה להיות במובן שאף אחד לא תופס כך את סמכותו. אני מציע לחשוב לעשות פה הגבלה של זמן, שמעבר לו צריך הסכמה או צו של בית-משפט.

מירי פרנקל-שור :

גם הגבלה של זמן וגם סמכות ביקורת כלשהי.

מני מזוז :

זה הולך ביחד. הביקורת נדרשת מעבר לזמן מסוים.

יוסף לפיד :

כל עוד שזה דבר אופרטיבי זה בסדר. אם זה דבר סטטי זה לא בסדר.

מירי פרנקל-שור :

בסעיף 8(ב) אתם משתמשים בהענקת סמכויות שוטר לבעלי תפקידים, ואילו בסעיף (ג) אתם מדברים על עובדי השירות. מי אלה בעלי התפקידים בסעיף (ב)?

מני מזוז :

יש בעלי תפקידים מאוד מסוימים בשירות שנוקקים להפעיל סמכויות שוטר. רוב עובדי השירות לא צריכים את זה. אז הכללים שיעברו אישור של הוועדה הזאת יגדירו בדיוק מיהם בעלי התפקידים שיהיו להם סמכויות שוטר.

מירי פרנקל-שור :

אז מדוע לא לכתוב "לבעלי תפקידים מבין עובדי השירות"?

מני מזוז :

זאת הכוונה. בעלי תפקידים זאת הגדרה יותר מצמצמת.

מירי פרנקל-שור :

אחרת אפשר לומר שזה גם הסייענים.

מני מזוז :

אין כוונה כזאת. נכתוב "לבעלי תפקידים מקרב עובדי השירות".

אריה רוטר :

אם את רוצה אחידות אפשר לכתוב גם בסעיף 8(ג) "בעלי תפקידים".

מירי פרנקל-שור :

שם אני לא רוצה לשנות, כי זה לא מפריע לי.

היו"ר דוד מגן:

אנחנו עוברים לסעיף 9.

אורי אריאל:

בסעיף 9(ד) נאמר "תחנת גבול". ואם זה לא בתחנת גבול אלא בבת-חפר?

ברוך פרידנר:

בסעיף 10 יש פירוט.

מני מזוז:

הסעיף הזה מכוון למעברי גבול מכל הסוגים.

אורי אריאל:

זה בא למעט משהו?

מני מזוז:

במקומות אחרים יש סמכויות כלליות של שוטרים לעשות חיפוש. כותרת השוליים מדגישה שזה חיפוש למטרות מודיעין, זה לא החיפוש הרגיל שעושים.

אורי אריאל:

זה לא בתחנה, זה לא באלנבי ולא בחיזמה אלא בשביל צדדי.

מני מזוז:

סעיף 10 רלוונטי לעניין הזה. זה לא עוסק בחיפוש בתחנות הביקורת הרגילות של כלי רכב ואנשים במעבר בין השטחים לישראל.

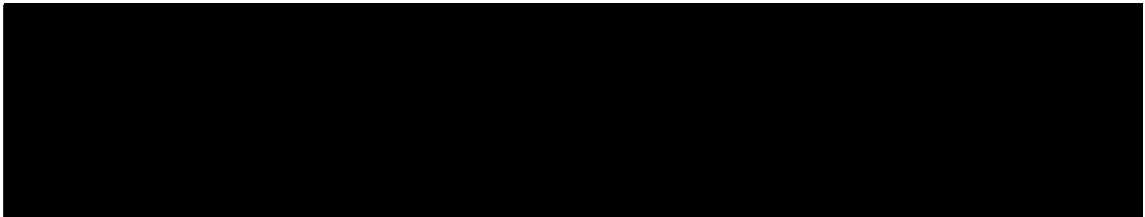
היו"ר דוד מגן:

אנחנו עוברים לסעיף 10.

יוסף לפיד:

מדוע האמור בסעיף 10(א) צריך להיות באישור ראש הממשלה?

מני מזוז:

היו"ר דוד מגן:

זה מקביל להיגיון שמוביל בחוק האזנות סתר.

מני מזוז:

על הסעיף הזה היו לנו הרבה מאוד התלבטויות, האם זה צריך להיות ראש הממשלה או לא. כי בעניין צו חיפוש רגיל פלילי הולכים לשופט. בדקנו במדינות שונות, וברוב המדינות המערביות שבדקנו הסמכות הזאת כן מוקנית לדרג המדיני ולא לבתי המשפט. משרד המשפטים הגיע למסקנה שמבחינת ביקורת על השב"כ עדיף שזה יהיה ראש הממשלה ולא שופט, מתוך הנחה שלשופט אין הידע, הכלים והיכולת לשפוט סיטואציות רגישות כאלה. לעומת זאת ראש הממשלה יודע שהוא יישא באחריות לתוצאה של פעולה כזאת, לטוב ולרע, וכיוון שהוא יישא בתוצאות האחריות היא עליו. ההנחה שלנו היא שהאישור של ראש הממשלה יהיה מסננת אפקטיבית יותר מאישור שופט, כי שופט לא יוכל לסרב לבקשה כזאת כי לא יהיה לו מספיק מידע, רקע וכלים מקצועיים לשפוט את הסיטואציה הזאת. לכן העמדה שהתגבשה אצלנו במשרד היא שאת הצו נותן ראש הממשלה, אבל אחר-כך יש דיווח של ראש השירות לראש הממשלה אחת לשלושים יום על היתרים כדי לעשות ביקורת שוטפת לוודא שלא נעשה שימוש לרעה באמצעי הזה. אבל האחריות על הפעולה צריכה להיות של הדרג הבכיר.

הזכרתי קודם שסעיף 10(ב), במצבים שראש הממשלה לא זמין והחיפוש הוא חיוני ואינו סובל דחייה, מאפשר לראש השב"כ עצמו להוציא היתר כזה, אבל הוא חייב לדווח לראש הממשלה בהקדם ולא יאוחר מ-72 שעות.

אורי אריאל:

למה 72?

מני מזוז:

הסעיף הזה רלוונטי כשראש הממשלה נמצא בביקור בחו"ל.

אורי אריאל:

אבל קודם שמת ממלא מקום.

מני מזוז:

כיוון שזה נושא שקשה להעביר אותו בצינורות תקשורת רגילים, ההנחה היא שבדרך-כלל 72 שעות זה מספיק זמן, בין אם ראש הממשלה חוזר ובין אם מצליחים לעדכן אותו. על רקע הסעיף הזה השר ביילין אמר, שבמקום להוריד את האישור לראש השירות נמנה ממלא מקום לראש הממשלה ואז לא נצטרך להפעיל את 10(ב). אם יהיה ממלא מקום, אז ממילא סעיף 10(ב) יישאר בכספת.

יוסף לפיד:

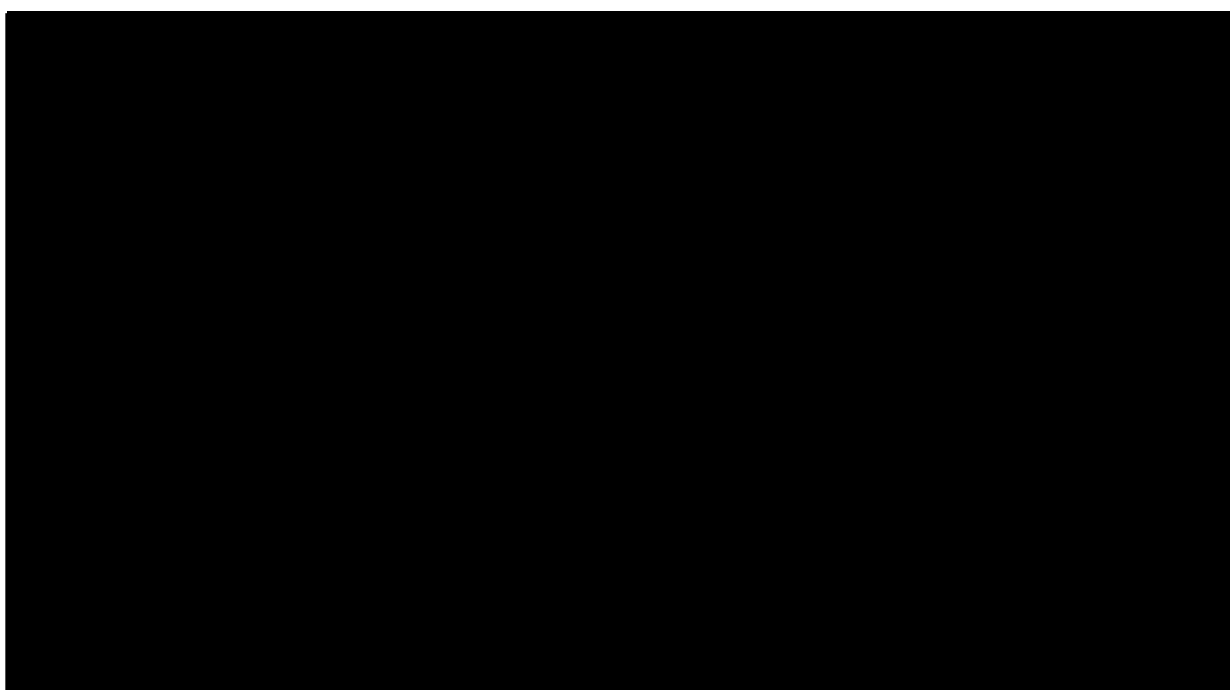
אני מציע לנסח את זה כך שזה לא יהיה יותר מדי בוטה. אני מציע לחלק את הסעיף לשניים, להשאיר את העניין הזה בידי ראש השב"כ ולא להטריח את ראש הממשלה. יש המון חיפושים שהם לא בתחום הרגיש.

מני מזוז:

למיטב ידיעתי מדובר במספר מוגבל של חיפושים.

אריה רוטר:

החיפושים שעליהם מדובר בסעיף 10 [REDACTED] ייחודיים ורגישים. הם לא דברים שגרתיים.

אורי אריאל:

למה שלא ייכתב: "ידווח לראש הממשלה או לממלא מקומו תוך 24 שעות"?

יוסף לפיד:

כי אם ראש השב"כ רוצה לעשות חיפוש בביתו של מישהו בכפר מסוים, הוא לא צריך בשביל זה את ראש הממשלה.

אורי אריאל:

הוא לא צריך אישור, הוא צריך לדווח.

מני מזוז:

לצורך העניין ממלא מקום ראש הממשלה זה ראש ממשלה. האם אתה מציע לצמצם את הזמן?

אורי אריאל:

כן, כי אם ראש הממשלה הוא בחו"ל, אני מבין שאי-אפשר להשיג אותו.

מני מזוז:

השאלה היא רק מעשית. אריה, האם אתה רואה מניעה לצמצם ל-48 שעות?

אריה רוטר:

אני לא מבין מה זה ישנה.

אורי אריאל:

אם ראש השב"כ עסוק ויש לו 72 שעות, העולם יכול ליפול עלינו. אם זה 24 שעות ראש הממשלה יחליט.

[REDACTED]

אנחנו נבדוק את הנושא הזה.

אריה רוטר:

אנחנו מציעים 48 שעות, כמו בחוק האזנות סתר.

אורי אריאל:

אני לא יודע מה זה חוק האזנות סתר. בפוטנציאל שאתם אומרים, במיעוט המקרים שאתם אומרים בגלל הרגישות הגבוהה, אז ראש הממשלה צריך לדעת מהר.

מירי פרנקל-שור:

לא בהכרח מתבקש מהסעיף הזה שתהיה אחריות כלשהי או חשד כלשהו על אדם.

מני מזוז:

נכון. במפורש מודגש שזה למטרות מודיעין.

מירי פרנקל-שור:

מדובר בחיפוש מאוד סמוי. אריה, כשמוצא צו כזה אתה נמצא בסוד העניינים? אני מפנה את השאלה הזאת ליועץ המשפטי של השב"כ [REDACTED] אני לא חושבת שראש הממשלה הוא הסמכות שיש לערב אותו בדבר הזה, כמו שאמר חבר הכנסת לפיד. מעמדו של היועץ המשפטי של השב"כ לא מעוגן. אז אולי בחיפוש כזה זהיר צריך את האישור של היועץ המשפטי לממשלה, למשל.

אורי אריאל:

את מעוררת כאן כמה שאלות, כי לפי התפיסה הנוהגת היום היועץ המשפטי לממשלה מטפל בדברים בדיעבד. הוא לא חלק אופרטיבי. יש לזה גם היגיון מרחיק לכת, למרות שבהקשר אחר שמענו דעה אחרת. אבל זאת התפיסה הנוהגת.

לגבי מעורבותו של היועץ המשפטי בשירות, זאת פעילות אחת ממכלול גדול מאוד של פעילויות שראש השירות מחליט ולוקח על גבו, והוא מתייעץ עם מי שהוא צריך להתייעץ.

מירי פרנקל-שור:

במצבים כאלה אתה מעורב?

אריה רוטר:

אני לא רוצה להתייחס למצב נתון או למציאות קיימת. אנחנו מדברים עכשיו ברמה התיאורטית על חוק. אם את רוצה לכתוב שבכל מקרה של פעילות מסוימת להתייעץ עם היועץ המשפטי לממשלה, לפי דעתי זה מאבד את התפיסה של השירות הציבורי בישראל, שבעל הסמכות לוקח את האחריות והוא מתייעץ עם מי שצריך. חזקה עליו שהוא יודע עם מי להתייעץ. אלא אם כן מעגנים את מעמדו של היועץ המשפטי של השירות, שזה רעיון שעלה באחת הטיטות.

מני מזוז:

ההנחה היא שראש השירות אמור להתייעץ עם היועץ המשפטי שלו בכל נושא שמחייב את זה, זה לא דבר שנכתוב בחוק. הרעיון הוא שהחלטה עצמה היא לא החלטה משפטית, אלא יש

בה סוג של איזון בין התועלת שכרוכה בפעולה כזאת, התועלת המודיעינית לקדם את ביטחון המדינה, לבין סיכונים. במובן הזה זה דומה להחלטה של הקבינט או צוות יותר מצומצם שמחליט על פעולה צבאית. במובן העיוני זה בדיוק אותו דבר.

מירי פרנקל-שור:

אפשר לשים את האיזון שיש פה את זכויות האזרח, מצד שני יש פה הצרכים שהם צרכי השירות. יש פה כל מיני איזונים.

מני מזוז:

לאו דווקא אזרח. יש פה פעולה מבצעית מקצועית של שב"כ, שדומה במהותה בסוג השיקולים שאתה מפעיל לפעולה צבאית שאתה צריך לשקול מה העלות-תועלת, מה הנזק וכדומה. מצד שני, כיוון שהיא יכולה להיות כרוכה באיזושהי פגיעה בזכויות האזרח, אבל במובן הפחות דרמטי של זכויות האזרח כי אין פה פגיעה בחירות או בגוף, חיפוש סמוי אמור להישאר סמוי גם אחרי שהוא נגמר, אלא יש פה פגיעה בפרטיות. לכן צריך שיהיה איזושהו סוג של פיקוח. חשבנו שהמודל הנכון לפיקוח דומה לחוק האזנת סתר, שבו יש דיווח תקופתי ליועץ המשפטי לממשלה. ברגע שמדווחים לו יושב אתו ראש השב"כ, מציג בפניו כל מקרה ומשיב על שאלות, כך שהוא יכול לבקר שבראייה של הצד המשפטי אכן לא נעשה שימוש לא נכון. כיוון שאנחנו לא מדברים על הרבה פעולות כאלה, באופן שוטף יש דיווח, אחת לשלושים יום. זה סוג של בקרה משפטית.

יוסף לפיד:

מה דינו של שב"כ לגבי חומר שמושג באופן בלתי חוקי בעליל? אני לא מדבר על חקירות.

מני מזוז:

במדינת-ישראל גם בתחום של חקירות פליליות חומר שהושג שלא כדין הוא לא פסול. אין עיקרון של מה שמכונה אצל האמריקנים "פרי העץ המורעל".

היו"ר דוד מגן:

החומר לא יכול להיות ראיה משפטית, אבל פרקטית הוא יכול לשמש בחקירה.

מני מזוז:

אם שוטר נכנס לדירה בלי צו חיפוש ותופס שם את האקדח שבו בוצע הרצח, בארצות-הברית יגידו שידועים שהוא הרוצח אבל אין משפט, ובישראל יותר פרקטיים ואין כלל כזה כך שהאיש יעמוד לדין. השוטר יעמוד לדין משמעתי על כך שהוא נכנס בלי צו.

היו"ר דוד מגן:

לעומת זה, במידע שהשגת בהאזנת סתר פסולה אתה לא יכול להשתמש.

אריה רוטר:

גם זה כבר לא מדויק. פעם את הכלל "פירות העץ המורעל" עיגנו במובן הכי חד רק בחוק האזנת סתר, ובתיקון האחרון ב-1997, כשדדי צוקר היה היושב-ראש, ריכזו גם את הכלל הזה כי ראו שלא יכלו לעמוד בו בעיקר במשטרה. המשטרה השיגה האזנות שבדיעבד נפסלו בגלל בעיה טכנית, כמו אם השופט לא חתם במקום הנכון, וכל ההאזנות הלכו לאיבוד. לכן אמרו שיהיה שיקול דעת לבית המשפט לקבל את הראיה למרות זאת.

מני מזוז :

אבל כותרת השוליים מבהירה שזה חיפוש לצורכי מודיעין, לא לצורכי חקירה פלילית. צורכי חקירה פלילית הולכים לצו של שופט רגיל, פה זה למטרות מודיעיניות.

היו"ר דוד מגן :

בסעיף 10א(ה) אני מציע, שכפי שיימסר ליועץ המשפטי לממשלה אחת לשלושה חודשים, שיימסר לכנסת אחת לשנה.

מני מזוז :

את זה אפשר להכניס בסעיף הבא, שמדבר על דיווח.

סעיף 10א מדבר על נתוני תקשורת. במציאות הביטחונית-המודיעינית של היום, שבה מצד אחד מדינת-ישראל יצאה במידה רבה מהשטחים וכלי המידע המודיעיניים האנושיים מוגבלים יותר, במציאות של העידן של היום בכל העולם המרכיב של מקורות המידע הטכנולוגיים הופך להיות בעל משקל הולך וגובר בעבודה של כל שירותי המודיעין. היום יש כלים טכנולוגיים שמאפשרים להפיק מידע בעל חשיבות רבה מנתוני התקשורת.

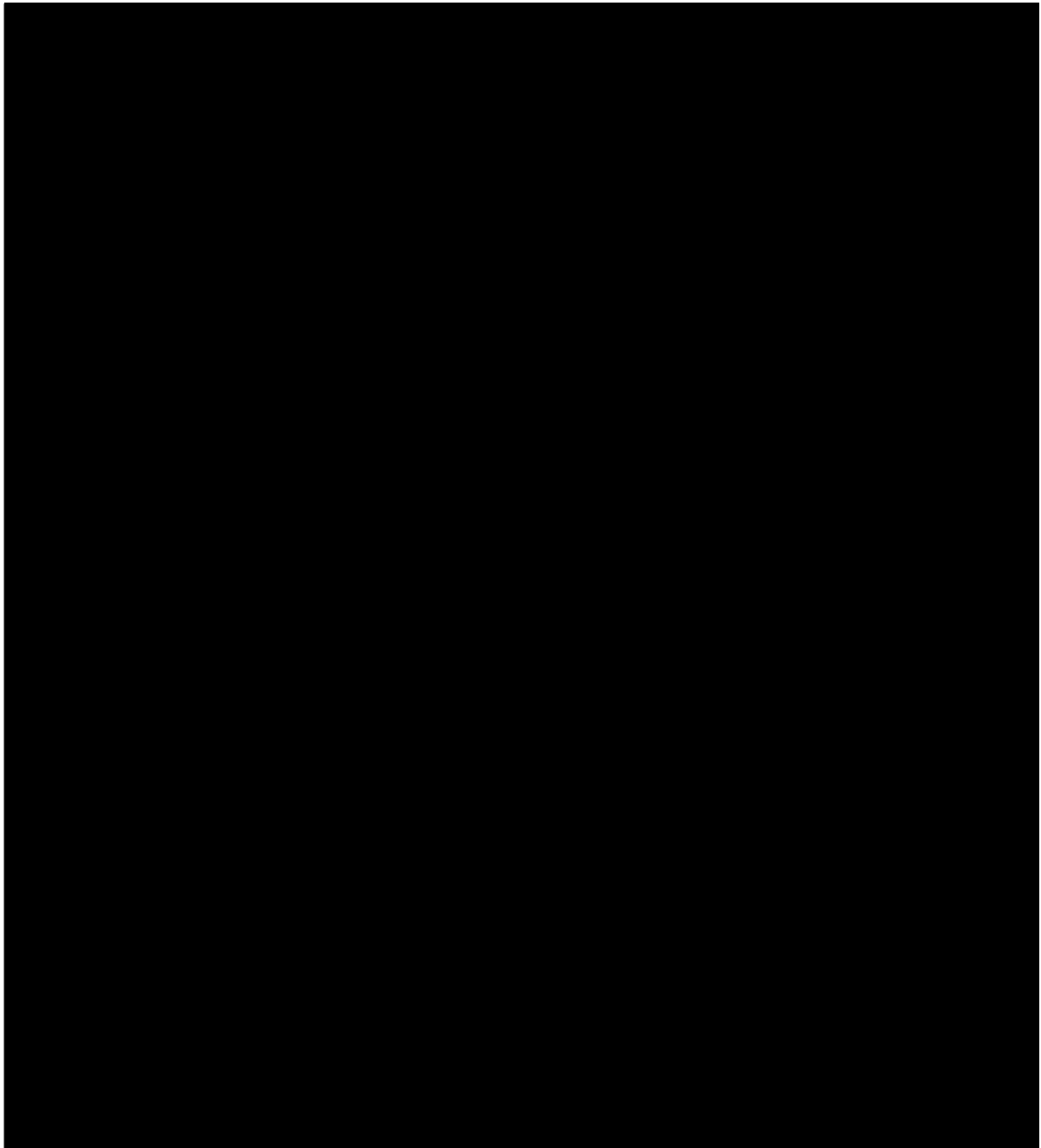
זה הולך ונהיה

נושא בעל חשיבות מרכזית רבה יותר.

הנושא הזה מוסדר היום באופן עקיף בחקיקה הקיימת, כלומר זאת לא סמכות חדשה שאנחנו מעניקים לשירות אלא אלה דברים שהשירות עושה היום על סמך סמכויות שלא מסדירות את זה באופן ממוקד, אלא סמכויות כלליות שקיימות בחוקים שונים שעוסקים בנושאים של תקשורת והגנת הפרטיות וכולי, וזה נעשה בליווי ובפיקוח של משרד המשפטים, היועץ המשפטי לממשלה. אנחנו פה מבקשים להסדיר את זה בצורה ממוקדת וברורה. המודל שנקבע כאן הוא מודל דומה לסעיף 10, כלומר זה לא יהיה פרוץ אלא זה יהיה צווים של ראש הממשלה, שיהיו מוגדרים לתקופות מוגדרות, יקבעו בדיוק איזה מידע צריך למה ויהיה על זה גם דיווח ליועץ המשפטי לממשלה. שמענו את יו"ר הוועדה מבקש גם דיווח לוועדה של הכנסת על הפעילות הזאת.

אריה רוטר :

הטכנולוגיה מתפתחת לא רק בכיוון שלנו, אלא גם בכיוון של הפח"ע. מה שלא היה חיוני לפני כמה שנים, ולכן זה לא בא לידי ביטוי בהצעה הכחולה, הפך להיות בשנים האחרונות לדבר מאוד חיוני. כמעט אין מבצע סיכול מודיעיני היום שלא משולב בו התחום של המידע הטכנולוגי. בעבר בביון השמרני הקלאסי, מקור המידע היה בדרך כלל המקור החי. המציאות מתפתחת, גם המציאות הגיאופוליטית, יצאנו מהשטחים, אנחנו פחות נגישים למקורות חיים, וגם הטכנולוגיה נותנת אפשרויות אדירות לקבל מידע.

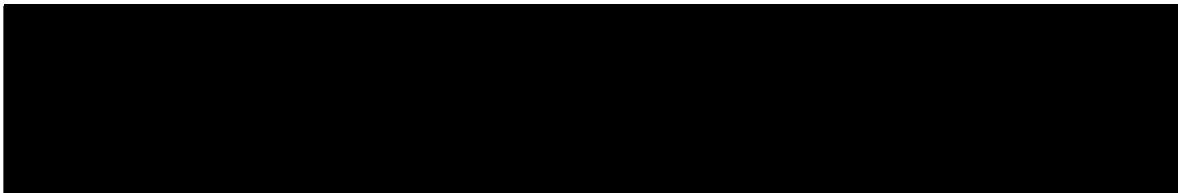

יוסף לפיד:

למה אתם מטרידים את ראש הממשלה בכל דבר? אני מקבל את הרושם שרוב העבודה של ראש הממשלה היא לתת לכם היתרים.

אתה לא יודע כמה אתה צודק. ראש השירות משקיע הרבה מאוד זמן בנושא של האישורים.

יוסף לפיד:

למה לא לומר "ראש הממשלה או מישהו מטעמו"?

מירי פרנקל-שור:

היו דיונים ארוכים מאוד בשאלה מי צריך להיות הגוף הממונה על השב"כ, האם הוא צריך להיות או שר או האם זה צריך להיות ראש הממשלה. אין מקום בעולם שבו ראש הממשלה הוא השר הממונה על שירות הביטחון באותה מדינה, מכיוון שברוב המדינות או שזה שר הפנים, שלענייננו זה השר לביטחון הפנים, או שזה שר המשפטים או שר אחר. משיקולים, במיוחד קואליציוניים, שלא תהיה סחטנות לגבי מי יהיה הממונה על השב"כ, הוחלט לאור המציאות הפוליטית הקיימת היום שיהיה זה ראש הממשלה.

אריה רוטר:

זה הוחלט לפני הרבה מאוד שנים, מכל מיני טעמים אחרים, אבל זה נימוק חשוב.

מירי פרנקל-שור:

הנימוק הזה עמד בפני חברי הכנסת, שהתפקיד הרגיש של הממונה על השב"כ לא יהיה נתון לשיקולים ולסחטנות פוליטית. השאלה שלך היא במקומה, מכיוון שאתה אומר שצריך להיות מישהו שיעשה בקרה אמיתית. אבל ראש הממשלה, במיוחד אצלנו שעסוק בכל-כך הרבה עניינים אחרים, הוא צריך לתת את הראש שלו על ההיתר לכניסה לחצרים או ההיתר לפי סעיף 10 א המוצע פה? אין פה מישהו שבאמת מפקח על הדברים האלה.

יוסף לפיד:

הוא צריך לאפשר לשליש הצבאי שלו, שהוא אלוף, לאשר והוא גם יבדוק.

מני מזוז:

זה מה שקורה. ראש הממשלה חותם, אבל לפני שהוא חותם הוא מבקש מהמזכירות הצבאית שלו לבדוק.

אריה רוטר:

המנגנון שעובד לידו, כולל מנגנון השירות, מסייע לו. מתוך ניסיון בהאזנות סתר, הביקורת הכי משמעותית היא הדיווח התלת-חודשי ליועץ המשפטי לממשלה.

יוסף לפיד:

בהאזנות סתר יש סכנה של פוליטיזציה של המנגנון. זה הדבר הכי רגיש בעולם, לתת לשב"כ אפשרות להאזין לפוליטיקאים. אבל פה מדובר בסוג אחר של קשר.

מירי פרנקל-שור:

לכן השאלה האמיתית היתה צריכה להתנהל בסעיף 4, ששם אומרים שראש הממשלה הוא ממונה על השב"כ.

מני מזוז:

העלינו את זה המון פעמים. במציאות של מדינת-ישראל קשה לחשוב על שר אחר שלוקח אחריות. גם באנגלייה היה בזמנו ראש הממשלה, אבל כשנכנסו לימים יותר כתיקונם זה עבר שם לשר הפנים.

מירי פרנקל-שור:

בהמשך לדבריו של חבר הכנסת לפיד, יכול להיות שיש מקום שראש הממשלה יאציל סמכויות, למרות שלפי חוק יסוד: הממשלה יש לו אפשרות לעשות את זה, אבל לעניינים מסוימים כגון העניינים שהעלה חבר הכנסת לפיד.

מני מזוז:

הבנתי את ההצעה שראש השב"כ יעשה את זה בלי אישור של ראש הממשלה. אנחנו הלכנו למודל של ראש הממשלה, כי הלכנו לפי המודל של האזנת סתר. זה נכון שזה פחות מהאזנת סתר.

יוסף לפיד:

מדובר פה לא בהאזנת סתר, אלא בתקשורת טלפונים. למה ראש ממשלת ישראל צריך לאשר תקשורת כזאת?

[REDACTED]

אנחנו בעד לקבל את ההצעה שלך.

[REDACTED]

הזיקה של נתוני התקשורת האלה למבצעים חיים וחמים היא זיקה תזקה מאוד, ויש היגיון במה שאתה אומר. זה גם משהו מאוד אופרטיבי.

מני מזוז:

למי את מציעה להעביר את זה, לפקיד?

מירי פרנקל-שור:

לא יודעת.

אריה רוטר:

אם את מציעה להעביר את זה לשר אחר, אז שיישאר בידי ראש הממשלה. אם להעביר לפקיד, שיהיה ראש השירות. אין משהו באמצע.

מירי פרנקל-שור:

אני טוענת שלא צריך להטריד את ראש הממשלה, אבל בכל זאת צריך להיות פיקוח מסוים.

מירי פרנקל-שור:

אפשר שראש השירות ידווח לראש הממשלה.

מירי פרנקל-שור:

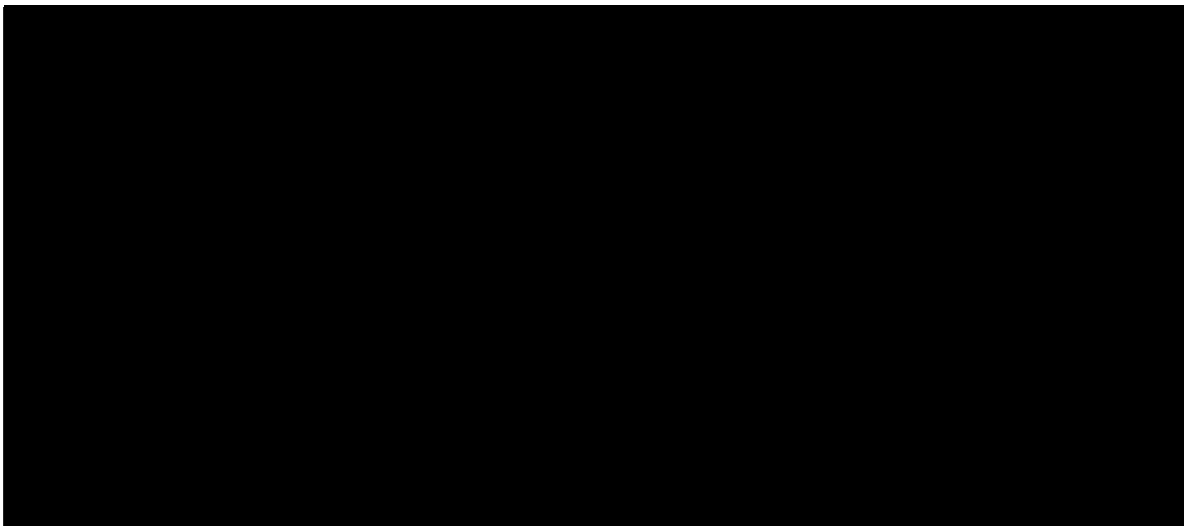
אבל זה לא פיקוח אופרטיבי, זה פיקוח בדיעבד.

מני מזוז:

זה אותו הדבר.

יוסף לפיד:

לא מדובר על דבר תכני.

מירי פרנקל-שור:

אני חושבת שראוי להעביר את הסעיף הזה, היות שהוא לא התפרסם בכחול, לכל הגופים והארגונים האפשריים. אני לוקחת את זה על עצמי, עם מנהל הוועדה. זה סעיף שאנחנו חייבים להעביר אותו בתור מחוקקים רציניים ולקבל עליו התייחסויות.

מני מזוז:

הכוונה היא לחברות התקשורת?

מירי פרנקל-שור:

לא רק חברות התקשורת. יש פה התייחסות לפגיעה בפרטיות ואני מתכוונת לארגונים כמו האגודה לזכויות האזרח, לשכת עורכי הדין וכיו"ב.

היו"ר דוד מגן:

אין מניעה. אם את לוקחת את זה על עצמך אני מברך אותך, ושההתייחסויות יהיו בכתב.

ברוך פרידנר:

זה אומר שאתה מחליט לא לסכם את החוק לפני שיתקבלו כל התגובות.

היו"ר דוד מגן:

היוזמה של מירי היא יוזמה ברוכה, אני חושב שצריך לעשות אותה. אם תהיינה
התייחסויות בזמן סביר, נתייחס אליהן. אם לא תהיינה התייחסויות לקראת הסיכום, לא נחכה.

מירי פרנקל-שור:

לו היתה התצעה הזאת מתפרסמת בכחול, כל אחד היה יכול לדעת עליה.

מני מזוז:

הקליינטים האמיתיים של הסעיף הם חברות התקשורת, כי זה נוגע אליהן ישירות. זה נוגע
לכל השאר כמו שנוגע אליהם כל חוק אחר.

[Redacted]

למרות שזה מופיע בהצעה גלויה, כל העיסוק בנושא הזה חושף יכולות
מחר זה יופיע במאמרים בעיתונות. אנחנו פה על גבול של החשאי ורצוי לשמור את הדברים
בסוד, [Redacted]

היו"ר דוד מגן:

אבל זה יופיע בחוק.

[Redacted]

אבל יש מוסיקה שקטה ויש חוצרות. אני חושב שברגע שמעבירים את זה להתייחסויות
לא דיסקרטיות, שמוצאות את ביטוין בצורה מאוד גלויה, אנחנו עלולים להינזק

היו"ר דוד מגן:

למה זה לא הופיע בהצעה הכחולה?

מני מזוז:

כי זה דבר חדש. [Redacted]

[Redacted]

אם תשאלו את ראש השירות, הוא יגדיר את היכולת הזאת כיכולת אסטרטגית של שירות
ביטחון כללי [Redacted] לי יש
בעיה להעביר את זה לנושא לתוכניות בטלויזיה ולמאמרים בעיתונות ולהתייחסויות ברדיו. אני
לא מחפש לעשות דברים שהם בניגוד לחוק, אבל צריך להיזהר.

[Redacted]

לא נוכל להסביר בגלוי לאותם המסיגים שיגישו הסגות על הסעיף הזה את הסיבות שבגללן
אנחנו צריכים את הסעיף הזה.

היו"ר דוד מגן:

מירי, אני אזמין אותך לצוות היגוי של הוועדה ונדון בזה בינינו.

מני מזוז:

אני ממליץ לשקול לקבל התייחסות של חברות התקשורת שעליהן הסעיף הזה חל, כי זה מטיל עליהם חובה לעבוד מול השירות בדברים האלה. זה גורם שאי-אפשר להתעלם ממנו. האגודה לזכויות האזרח, שאני מאוד מכבד את דעתה, לא יודעים שום דבר שאת לא יודעת או שהחברים האחרים פה לא יודעים. בהקשר הזה תשקלי את מה שאמר יוסי. חברות תקשורת בכל מקרה צריכות להיות מודעות וצריך לאפשר להן להגיב.

יוסף לפיד:

החוק הפלילי כבר מחייב אותן לעשות את זה עם המשטרה.

מני מזוז:

נכון, אבל שם זה צו קונקרטי של בית-משפט.

היו"ר דוד מגן:

אני לא מנווט את העניין הזה בוועדה לבד, יש לי מורים כמו טומי ומשה ארנס וחיים רמון, שאתם אני מתייעץ בדברים הללו. בינתיים לא נפנה לגופים האלה עד שתתקיים ישיבת ההיגוי בוועדה.

טומי, אני חושב שבגלל רגישות העניין, אין בררה אלא להשאיר את ראש הממשלה בעניין הזה, כמקביל לעניין ההאזנות.

נעבור לסעיף 11.

מני מזוז:

סעיף 11 הוא סעיף דיווח, הוא פשוט וברור. יש פה חובת דיווח. גם היום יש דיווחים, אבל זה לא מוסדר בחקיקה. הנושא של דיווח הוא מנגנון חשוב לפיקוח. סעיף (א) עוסק בדיווח לוועדת השרים וסעיף (ב) עוסק בדיווח לוועדת הכנסת לענייני השירות.

מירי פרנקל-שור:

כמו שאמרתי קודם, אני חושבת שהגוף החשוב ביותר בהצעת החוק הזאת הוא ועדת הכנסת לענייני השירות. אני חושבת שאם כבר מעגנים את סמכויותיה של אותה ועדת שירות אז צריך להרחיב אותה לאין ערוך. מה שאומר הסעיף הוא, שראש השירות ידווח לוועדת הכנסת לענייני השירות. תפקידה של הוועדה זה לא רק לשמוע ענייני דיווח מראש השירות. אני רוצה להזכיר לוועדה את דברי ועדת אגרנט בתפקידה של ועדת החוץ והביטחון, שתפקידי הוועדה כוללים לכל הדעות לדרוש אינפורמציה, להביע ביקורת או הערכה, להזהיר, להגיב וכולי. אז נכון שבתקנון כנסת קיימות סמכויות להזמין נציגים וכולי, אבל כשאנחנו מעלים את הכל לנושא רמת החקיקה אני חושבת שמן הראוי להרחיב פה בצורה נרחבת ביותר את סמכויותיה של אותה ועדה. אני חושבת שאין פה מנגנון פיקוח אחר מלבד אותה ועדת שירות, ולכן לא מן הראוי שתפקידה של הוועדה תסתפק בשמיעת דיווח. ההרחבה חייבת להיות פה מסיבית.

יוסף לפיד:

זה לא שייך לדיון הזה, זה שייך לדיון בינינו לבין עצמנו.

מני מזוז:

אני לא כל-כך מבין באופן קונקרטי. הרי חוק השב"כ לא אמור לקבוע את סדרי העבודה הפנימיים של הכנסת.

מירי פרנקל-שור:

זה לא סדרי עבודה פנימיים, זה יחסי עבודה של ועדת הכנסת והשב"כ. אם אתה מעגן פה את ועדת הכנסת, איך תפקח אותה ועדת הכנסת על השב"כ?

מני מזוז:

אנחנו קובעים שני דברים שמתפקידה של הוועדה. אחד, הוועדה מאשרת את כל הכללים והתקנות. זה מנגנון פיקוח מהותי מאוד. זה אומר שהשב"כ יכול לעשות מעט מאוד דברים בלי לקבל אישור של הוועדה. שנית, כדי שלוועדה תהיה תשתית מידע להתמודד עם צרכים של אישור של דברים כאלה ואחרים, היא צריכה לקבל מידע מהשב"כ.

מירי פרנקל-שור:

גם היום יש סמכות לוועדה לזמן את ראש השירות.

מני מזוז:

בוודאי, אבל פה זאת חובה יזומה. הוא לא תלוי בבקשה של הוועדה, אלא יש עליו חובה לדווח.

היו"ר דוד מגן:

אני חושב שצריך להוסיף בסעיף 11(ב): "אין בהוראה זו לגרוע מסמכויות הוועדה כפי שעולות מחוק יסוד: הכנסת ומתקנון הכנסת".

מני מזוז:

אין לי התנגדות.

מירי פרנקל-שור:

אני רוצה לחזור ולהציע נוסח לסעיף בישיבה הבאה.

היו"ר דוד מגן:

הסעיף הזה בא להצביע על הזיקה בין ראש השב"כ לבין ועדת המשנה.

מירי פרנקל-שור:

אני לא חושבת שהוא בא להצביע, אני חושבת שכאן נקבע כיצד מנהלת ועדת הכנסת את הפיקוח על השב"כ.

היו"ר דוד מגן:

אני יכול להיות סובייקטיבי בעניין הזה, אבל אני בכל זאת משתדל להיות אובייקטיבי. אני אומר שהסעיף בא לקבוע את הזיקה בין ראש השב"כ לוועדה הזאת בכל מה שקשור לקבלת דיווחים, כמו שיש לו זיקה לאותה ועדת שרים, לראש הממשלה וליועץ המשפטי לממשלה. אבל החיים עושים את שלהם והוועדה הזאת כבר צברה ניסיון בן הרבה מאוד שנים, והפעילות שלה רחבה הרבה יותר ממה שנרמז כאן. שמא מישהו יבוא באיזשהו יום בהתבסס על החוק הזה ויגיד

שהסמכויות והתחומים שלנו מצומצמים, לזה מירי מרמזת. אני חשבת שדי שנאמר שמה שכתוב פה לא פוגע.

מני מזוז :

אם רוצים לכתוב, צריך לכתוב את זה בסעיף 6, כי סעיף 6 הוא שמגדיר את סמכויות הוועדה. סעיף 11 לא עוסק בוועדה בתור ועדה, כותרת השוליים שלו היא דיווח – גם לממשלה וגם לוועדה.

היו"ר דוד מגן :

במסגרת סעיף 6 ננסה למסד את הוועדה, ואני מקווה שאני לא עושה שגיאה.

ברוך פרידנר :

בפרקטיקה, שאני מכיר אותה די מקרוב, ראש השב"כ מדווח לוועדה אחת לחודש.

היו"ר דוד מגן :

זה צריך להיות לא פחות ממה שמצוין בסעיף.

מני מזוז :

לפי סעיף זה יימסרו לוועדה דיווחים מיוחדים לפי כללים שנקבעו. כלומר מעבר לדוח התקופתי של אחת לשלושה חודשים יש דיווחים מיוחדים, ואתם מאשרים את הכללים. אתם יכולים להחליט אם זה יהיה אחת לחודש או אחת לשבועיים.

היו"ר דוד מגן :

מדוע בסעיף 12 מתקתם את המלים "מבקר השירות לא יהיה עובד השירות"?

מני מזוז :

אנחנו פה עשינו כמה תיקונים. המחיקות מופיעות, אבל התיקונים לא מופיעים. אני אביא את הנוסח לישיבה הבאה.

ברוך פרידנר :

אם כבר עוסקים במבקר השירות, לפחות עותק מתוך מבקר השירות שיונח על שולחנה של ועדת הכנסת לענייני השירות, כדי שהיא לא תהיה ניזונה רק מראש השירות אלא שיהיה לה כלי בקרה.

מירי פרנקל-שור :

בישיבה הבאה אני ארחיב בעניין הזה בנוסף למה שאתה אומר.

היו"ר דוד מגן :

אני רוצה לעשות מאמץ שביום חמישי נסיים לדון ב-26 הסעיפים האלה. השאלה לגבי חקירות היא השאלה שהסעירה את דיוני הוועדה, והיא לא כלולה בחקיקה הזאת. אבל אני לא מבטיח שלאחר שנגמור לנסח את 26 הסעיפים לא נאפשר להעלות את השאלה הזאת. אם תישאל השאלה הזאת נתייחס אליה בנפרד.

יוסף לפיד:

כרגע אין בכתובים דבר בנושא החקירות?

היו"ר דוד מגן:

לא.

מני מזוז:

מדצמבר 1995 הוצאנו את נושא החקירות החוצה.

יוסף לפיד:

אין החלטה עקרונית מה עושים עם זה?

היו"ר דוד מגן:

נכון.

מני מזוז:

ההחלטה האחרונה העקרונית של הממשלה היתה שבשלב זה לא עוסקים בזה. עכשיו יש יוזמה לשקול את זה מחדש בפורומים ממשלתיים.

היו"ר דוד מגן:

השאלה הזאת מרחפת, נדון בה רק לאחר שנשלים את 26 הסעיפים.

תודה רבה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 16:15

כנסת ישראל
ארכיון הכנסת

סטטוס חשיפה: מאושר לפרסום

תאריך חשיפה: 11/09/2022